

MIX. X. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

**ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ**

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΛΥΚΕΙΟΥ

Τόμος 4ος

**ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

ΜΙΧ. Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

**ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ**

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΛΥΚΕΙΟΥ

Τόμος 4ος

**Το βιβλίο αυτό είναι συνοψι-
σμένη μορφή του έργου
«Γραμματική της αρχαίας
ελληνικής» του Μιχ. Χ. Οικονόμου,
έκδοσης 1971 του Ινστι-τούτου
Νεοελληνικών Σπουδών του
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
(Ιδρύματος Μανόλη
Τριανταφυλλίδη).**

**Η συνόψιση του βιβλίου έγινε με
ευθύνη του Κέντρου Εκπαιδευτικών
Μελετών και Επιμορφώσεως
(ΚΕΜΕ).**

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτου
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**Προσαρμογή: Παππά Αλεξάνδρα,
Εκπαιδευτικός**

**Επιμέλεια: Παπαζαφείρη
Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός**

**Επιστημονικός υπεύθυνος: Βασίλης
Κουρμπέτης, Σύμβουλος Α΄ του
ΥΠ.Π.Ε.Θ**

**Υπεύθυνη του έργου: Μαρία
Γελαστοπούλου, Μ.Εδ. Ειδικής
Αγωγής**

**Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής**

**Συγγραφείς Προδιαγραφών
προσαρμογής των βιβλίων για το
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής:**

**Γιώργος Βουγιουκλίδης, Δάσκαλος
Ειδικής Αγωγής**

Γελαστοπούλου Μαρία,

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

Γκυρτής Κωνσταντίνος, Καθηγητής

Πληροφορικής

**Αξιολόγηση και τελικός έλεγχος των
προσαρμογών:**

Γελαστοπούλου Μαρία,

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

Γκυρτής Κωνσταντίνος, Καθηγητής

Πληροφορικής

23ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργητ. και μέσης φωνής

292. Από τα αφωνόληκτα ρήματα (δηλ. όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα π, β, φ - κ, γ, χ - τ, δ, θ) μερικά σχηματίζουν τον ενεστώτα (και τον παρατατικό) από το ρηματικό θέμα αμετάβλητο: βλέπ-ω, δρέπ-ω, ἔπ-ομαι, ἔρπ-ω, λείπ-ω, πέμπ-ω, πρέπ-ει (βλ. §361), ῥέπ-ω, σήπ-ω, τέρπ-ω, ἀμείβ-ω, θλίβ-ω, λείβ-ω (= στάζω), σέβ-ω, τρίβ-ω, ἀλείφ-ω, γλύφ-ω (= σκαλίζω), γράφ-ω, μεμφο-μαι, νίφ-ω (= χιονίζω), στέφ-ω, στρέφ-ω, τρέφ-ω, διώκ-ω, εἶκ-ω (= υποχωρώ), ἔλκ-ω, ἤκ-ω (= έχω ἐρ-θει), πλέκ-ω, τήκ-ω, ἄγ- (ἄ),

ἀρήγ-ω (= βοηθώ), ἐπείγ-ω (= βιάζω, επιταχύ-νω), λήγ-ω, ὀρέ-γ-ω, πνίγ-ω, φεύγ-ω, ἄρχ-ω, βρέχ-ω, γλίχ-ομαι (= επιθυμώ), δέχ-ομαι, ἐλέγχ-ω, ἔρχ-ομαι, εὔχ-ομαι, ἔχ-ω, μάχ-ομαι, τρέχ-ω, ψήχ-ω (= τρίβω), ψῦχ-ω, πέτ-ομαι (= πετώ), ἄδ-ω, ἐρείδ-ω (= στηρίζω), ἦδ-ομαι (= ευχαριστιέμαι), καθεύδ-ω (= κοιμούμαι), κυλίνδ-ω (= κυλώ), σπένδ-ω (=κάνω σπονδή, στάζω), σπεύδ-ω, φείδομαι, ψεύ-δομαι, αἶθ-ω (= καίω), κλώθ-ω, πείθ-ω, πλήθ-ω (= είμαι γεμάτος) κ.ά.

Τα περισσότερα όμως αφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεστώτα και τον παρατατικό από το ρηματικό θέμα μετασχηματισμένο. Δηλαδή:

1. Τα χειλικόληκτα ρήματα, για να σχηματίσουν το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού στην ενεργ. και μέση φωνή, παίρνουν

στο τέλος του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα τ και έτσι με την τροπή του χαρακτήρα β ή φ σε π λήγουν σε -πτω, -πτομαι (βλ. §70, 1):

(θ. κοπ-, πβ. κοπ-ή)	κόπ-τ-ω κόπ-τ -ομαι	ἔ-κοπ-τ-ον ἐ-κοπ-τ-όμην
(θ. βλαβ-, πβ. βλάβ-η βλάβ-τ-ω)	βλάπ-τ-ω βλάπ-τ -ομαι	ἔ-βλαπ-τ-ον ἐ-βλαπ-τόμην
(θ. κρυφ-, πβ. κρύφ-α κρύφ-τ-ω)	κρύπ-τ-ω κρύπ-τ -ομαι	ἔ-κρυπ-τ-ον ἐ-κρυπ-τ-όμην

Έτσι και τα ρ. άστράπ-τ-ω,
κλέπτ-ω, ρίπ-τ-ω, σκήπ-τ-ω
(=στηρίζω), τύπ-τ-ω, (καλύβ-τ-ω =)
καλύπ-τ-ω, (ἄφ-τ-ω =) ἄπ-τ-ω,
(θάφ-τ-ω =) θάπ- τ-ω, (κύφ-τ-ω =)
κύπ-τ-ω, (ράφ-τ-ω=) ράπ-τ-ω,
(σκάφ-τ-ω =) σκάπ-τ-ω κ.ά.

2. Τα ουρανικόληκτα ρήματα, για να σχηματίσουν το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού στην ενεργητική και μέση φωνή, παίρνουν στο τέλος του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα j (βλ. §16, σημ.) και συγχωνεύουν τον ουρανικό χαρακτήρα κ, γ, χ με το j σε ττ ή σσ (βλ. §67, 2, α)· έτσι λήγουν σε -ττω , -ττομαι (ή -σσω, -σσομαι):

(θ. φυλακ-, πβ.φυλακ- ή φυλάκ-j-ω)	φυλάττ-ω φυλάττ -ομαι	έ-φύλαττ-ον έ-φυλαττ -όμην
(θ. άλλαγ-, πβ.άλλαγ-ή άλλάγ-j-ω)	άλλάττ-ω άλλάττ -ομαι	ήλλαττ-ον ήλλαττ-όμην
(θ.ταραχ-, πβ.ταραχ-	ταράττ-ω ταράττ	έ-τάραττ-ον έ-ταραττ

ή ταραχ-j-ω)	-ομαι	-όμην
--------------	-------	-------

Έτσι και τα ρ. (έλικ-j-ω =) έλίττω - (κηρύκ-j-ω =) κηρύττω - (πτή-κ-j-ω =) πτήσσω (= ζαρώνω από φόβο) - (φρίκ-j-ω =) φρίττω - (χαρά-κ-j-ω =) χαράττω (άιγ-j-ω = άίττω =) άτ-τω (= κινούμαι, με ορμή) -(μάγ-j-ω =) μάττω (= ζυμώνω, δουλεύω κάτι με τα χέρια, σφουγγίζω) - (πατάγ-j-ω =) πατάσσω - (πλήγ-j-ω =) πλήτ-τω- (πράγ-j-ω =) πράττω-(ράγ-j-ω =) ράσσω (= χτυπώ) -(σπαράγ-j-ω=) σπαράττω - (συ-ρίγ-j-ω =) συρίτ-τω - (σφάγ-j-ω =) σφάττω- (τάγ-j-ω =) τάττω -(φράγ-j-ω =) φράττω (άνα-πτύχ-j-ω =) άναπτύσσω - (όρύχ-j-ω =) όρύττω κ.ά.

3. Τα οδοντικόληκτα ρήματα, για να σχηματίσουν το χρονικό θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού στην ενεργητική και μέση φωνή,

παίρνουν στο τέλος του ρηματικού θέματος το πρόσφυμα **j** και έπειτα όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα **θ** ή **τ** τον συγχωνεύουν με το **j** σε **ππ** (ή **σσ**), ενώ όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα **δ** τον συγχωνεύουν με το **j** σε **ζ** (βλ. §67, 2, α και β):

(θ.πλαθ-, πλάθ-j-ω=)	πλάττ-ω πλάττ-ομαι	ἔ-πλαττ-ον έ-πλαττ -όμην
(θ. πυρετ-, πυρέτ-j-ω=)	πυρέττ-ω	έ-πύρεττ-ον
(θ. έλπιδ-, έλπιδ-j-ω=)	έλπίζ-ω	ἤλπιζ-ον
(θ. όδ-, όδ-j-ω=)	όζ-ω (=μυρίζω)	χωρίς άλλους χρόνους
(θ. παιδ-, παίδ-j-ω=)	παίζ-ω	ἔ-παιζ-ον

Έτσι και τα ρ. (ἐρέτ-j-ω =) ἐρέσσω (= τραβώ κουπί)- (ἐρίδ-j-ω =) ἐρίζ-ω - (κομίδ-j-ω =) κομίζω - (ληίδ-j-ομαι =) λήζομαι (= ληστεύω) - (σφραγίδ-j-ω =) σφραγιΐζω - (σχίδ-j-ω =) σχιΐζω - (φροντίδ-j-ω =) φρο-ντιΐζω- (ψηφίδ-j-ω =) ψηφιΐζω - (κλύδ-j-ω =) κλύζω (= περιβρέχω, ορμώ και σκεπάζω με τα κύματα) - (φράδ-j-ω =) φράζω (=λέγω) κ.ά.

2. Ενεργητικός και μέσος μέλλοντας. Ενεργητικός και μέσος αόριστος α΄

293. Στον ενεργητικό και μέσο μέλλοντα και στον ενεργητικό και μέσο αόριστο α΄ ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί εμπρός από

το χρονικό χαρακτήρα σ (βλ. §284), παθαίνει τις κανονικές μεταβολές (βλ. §67, 1 και §64, 5), δηλαδή:

α) ο χειλικός χαρακτήρας (π, β, φ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα

σ σε ψ: (τρέπ-ω, θ. τρεπ-) τρέψω,

ἔτρεψα - τρέπομαι, ἔτρεψάμην

(τρίβ-ω, θ. τριβ-) τρίψω, ἔτριψα -

τρίπομαι, ἔτριψάμην

(κρύπτω, θ. κρυφ-) κρύψω, ἔκρυψα -

κρύπομαι, ἔκρυψάμην

β) ο ουρανικός χαρακτήρας (κ, γ, χ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα

σ σε ξ: (φυλάττ-ω, θ. φυλακ-) φυλάξω,

ἔφύλαξα - φυλάξομαι, ἔφυλαξάμην

(τάττ-ω, θ. ταγ-) τάξω, ἔταξα -

τάξομαι, ἔταξάμην

γ) ο οδοντικός χαρακτήρας (τ, δ, θ)

εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα

σ αποβάλλεται: (ἄρμόττ-ω, θ.

ἄρμοτ-) ἄρμόσω, ἤρμοσα

(ψεύδ-ομαι, θ. ψευδ-) ψεύσομαι,
ἐψευ-σάμην

(πείθ-ω, θ. πειθ-) πείσω, ἔπεισα -
πείσομαι, ἐπεισάμην.

294. Παραδείγματα σχηματισμού ενεργητ. και μέσου μέλλοντα και ενεργητ. και μέσου αορ. α' των αφωνόληκτων ρημάτων

Ρήματα τρέπω (θ. τρεπ-),
τάττω (θ. ταγ-), πείθω (θ. πειθ-)

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Ενεργ. Μελλ.	τρέψω τάξω πείσω		τρέψοιμι τάξοιμι πείσοιμι	

Χρόνοι	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Ενεργ. Αορ.ά	ἔτρεψα ἔταξα ἔπεισα	τρέψω τάξω πείσω	τρέψαιμι τάξαιμι πείσαιμι	τρέψον,-άτω τάξον πείσον
Μέσος Μελλ.	τρέψομαι τάξομαι πείσομαι		τρεψοίμην ταξοίμην πεισοίμην	
Μέσος Αορ.ά	ἔτρεψάμην ἔταξάμην ἔπεισάμην	τρέψωμαι τάξωμαι πείσωμαι	τρέψαιμην τάξαιμην πείσαιμην	τρέψαι τάξαι πείσαι

Χρόνοι	Μετοχή	Απαρέμφατο
Ενεργ. Μελλ.	τρέψων τάξων πείσων	τρέψειν τάξειν πείσειν
Ενεργ. Αορ.	τρέψας τάξας πείσας	τρέψαι τάξαι πείσαι
Μέσος .Μέλλ	τρεψόμενος ταξόμενος πεισόμενος	τρέψεσθαι τάξεσθαι πείσεσθαι
Μέσος. Αόρ. ά	τρεψάμενος ταξάμενος πεισάμενος	τρέψασθαι τάξασθαι πείσασθαι

295. Τα υπερδισύλλαβα ρήματα σε -ίζω, όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα δ, σχηματίζουν τον ενεργητ. και μέσο μέλλοντα χωρίς το χρονικό χαρακτήρα σ σε -ιῶ και -ιοῦμαι (που κλίνεται κατά τα συνηρημένα σε -έω, πβ. §323, β). Π.χ. του ρ. κομίζω (θ. κομιδ-):

Ενεργητικός Μέλλοντας	
Οριστική	κομιῶ, -ιεῖς, -ιεῖ, -ιοῦμεν, -ιεῖτε, -ιοῦσι(ν)
Ευκτική	κομιοῖμι, -ιοῖς, -ιοῖ (ή -ιοίην, -ιοίης, -ιοίη), -ιοῖμεν, -ιοῖτε, -ιοῖεν
Απαρέμφατο	κομιεῖν
Μετοχή	κομιῶν, -ιοῦσα, -ιοῦν.

Μέσος Μέλλοντας	
Οριστική	κομιοῦμαι, -ιεῖ, -ιεῖται,

	-ιούμεθα, -ειῖσθε, -ιούνται
Ευκτική	κομιοίμην, -ιοῖο, -ιοῖτο, -ιοίμεθα, -ιοῖσθε, -ιοῖντο
Απαρέμφατο	κομιεῖσθαι
Μετοχή	κομιούμενος, -ιουμένη, -ιούμενον.

**Ὅμοια και πορίζω - ποριῶ, πορι-
οῦμαι , νομίζω - νομιῶ, ἀγωνίζομαι -
ἀγωνιοῦμαι· λογίζομαι - λογιόομαι·
φροντίζω-φροντιῶ κ.ά. (αλλά: κτίζω
- κτίσω, σχίζω - σχίσω κτλ.).**

3. Ενεργητικός παρακείμενος και υπερσυντέλικος

296. Από τα αφωνόληκτα ρήματα:

1. Τα οδοντικόληκτα σχηματίζουν τον ενεργητ. παρακείμενο και υπερσυντέλικο όπως τα φωνηεντόληκτα, δηλ. με το χρονικό χαρακτήρα κ αλλά εμπρός από αυτόν αποβάλλουν τον οδοντικό χαρακτήρα του ρηματικού θέματος:

κομίζω (θ. κομιδ-), παρακείμ.

κεκόμι-κα, υπερσ. έ-κε-κομί-κειν

πείθω (θ. πειθ-), παρακειμ.

πέ-πει-κα, υπερσ. έ-πε-πεί-κειν.

2. Τα χειλικόληκτα και ουρανικόληκτα σχηματίζουν τον ενεργητικό παρακείμενο και υπερσυντέλικο χωρίς το χρονικό χαρακτήρα κ, αλλά το χαρακτήρα του ρηματ. θέματος, αν είναι άφωνο ψιλόπνοο ή

μέσο, τον τρέπουν στο αντίστοιχό του δασύπνοο (δηλ. το π ή β σε φ και το κ ή γ σε χ· βλ. §22):

Ρήμα	Παρακείμεμ.	Υπερσ
κόπτω (θ. κοπ-)	κά-κοφ-α	έ-κε-κόφ-ειν
τρίβω (θ. τριβ-)	τέ-τριφ-α	έ-τε-τρίφ-ειν
γράφω (θ. γραφ-)	γέ-γραφ-α	έ-γε-γράφ-ειν
κηρύττω (θ. κηρυτ-)	κε-κήρυχ-α	έ-κε-κηρύχ-ειν
τάττω (θ. τατ-)	τέ-ταχ-α	έ-τε-τάχ-ειν
ταράττω (θ. ταρατ-)	τε-τάραχ-α	έ-τε-ταράχ-ειν.

3. Όσα έχουν ε εμπρός από τον ρηματ. χαρακτήρα τρέπουν συνήθως στον ενεργ. παρακείμενο και υπερσυντέλικο το ε αυτό σε ο:

Ρήμα	παρακείμ.	υπερσ.
κλέπτω (θ. κλεπ-)	κέ-κλοφ-α,	(έ-κε-κλόφ-ειν)
τρέπω (θ. τρεπ-)	τέ-τροφ-α	(έ-τε-τρόφ-ειν)
φέρω (θ. ένεκ-)	έν-ήνοχ-α	έν-ηνόχ-ειν (βλ. §273).

(αλλά: πλέκ-ω, πέ-πλεχ-α,
έ-πε-πλέχ-ειν)

297. Στον παθητ. μέλλοντα α' και τον παθητ. αόριστο α' ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων εμπρός από το θ του χρονικού προσφύματος θη (θε) παθαίνει τις κανονικές μεταβολές (βλ. §70, 1 και 3), δηλαδή:

α) αν είναι ψιλόπνοο ή μέσο χειλικό (π, β), τρέπεται στο αντίστοιχό του δασύπνοο φ:

λείπ-ω	καλύπ-τ-ω
(θ. λειπ-)	(θ. καλυβ-
λειφ-θήσομαι	καλυφ-θήσομαι
έ-λείφ-θην	έ-καλύφ-θην

β) αν είναι ψιλόπνοο ή μέσο ουρανικό (κ, γ), τρέπεται στο αντίστοιχό του δασύπνοο χ:

κηρύττω	ἄγ-ω
(θ. κηρυκ-),	(θ. ἄγ-)
κηρυχ-θήσομαι	ἄχ-θήσομαι
έ-κηρύχ-θην	ἤχ-θην

γ) αν είναι οδοντικό (τ, δ, θ) τρέπεται σε σ:

ἀρμόττω	ψεύδομαι	πείθομαι
(θ. ἀρμοτ-)	(θ. ψευδ-)	(θ. πειθ-)
—	ψευσ- θήσομαι	πεισ- θήσομαι
ἤρμόσ-θην	ἔψεύσ-θην	ἔ-πείσ-θην

5. Παρακείμενος και υπερσυντέλικος της μέσης φωνής

298. Τα αφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής, όπως τα φωνηεντόληκτα, με τις καταλήξεις -μαι (-σαι, -ται κτλ.)

1. Το ρ. ἀρμόττω έχει και παράλληλο τύπο ἀρμόζω με θ. ἀρμοδ- (πβ. ἀρμόδ-ιος) και ἀρμογ- (πβ. ἀρμογή, ἐφαρμογή).

και –μην (-σο, -το κτλ.), αλλά κατά το σχηματισμό των τύπων στους χρόνους αυτούς συμβαίνουν τα κανονικά πάθη του χαρακτήρα εμπρός από τις προσωπικές καταλήξεις· π.χ. γέ-γραφ-μαι = γέ-γραμ-μαι, γέ-γραφ-σαι = γέ-γραψαι κτλ.

299. Παραδείγματα σχηματισμού μέσου παρακειμένου και υπερσυντελικού των αφωνόληκτων ρημάτων

Ρήματα πράττομαι, γράφομαι, πείθομαι

θ. πραγ

Παρακείμενος	
Οριστική	Προστακτική
πέ-πραγ-μαι πέ-πραξαι πέ-πρακ-ται πε-πράγ-μεθα πέ-πραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ(ν) πέ-πραχ-θον πέ-πραχ-θον	— πέ-πραξο πε-πράχ-θω — πέ-πραχ-θε πε-πράχ-θων πέ-πραχ-θον πε-πράχ-θων
Απαρέμφατο	Υπερσυντέλικος
πε-πράχ-θαι	ἐ-πε-πράγ-μην
Μετοχή	ἐ-πέ-πραξο
πε-πραγ-μένος πε-πραγ-μένη πε-πραγ-μένον	ἐ-πέ-πρακ-το ἐ-πε-πράγ-μεθα ἐ-πέ-πραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν ἐ-πέ-πραχ-θον ἐ-πε-πράχ-θην

θ. γραφ

Παρακείμενος	
Οριστική	Προστακτική
πέ-πραγ-μαι πέ-πραξαι πέ-πρακ-ται πε-πράγ-μεθα πέ-πραχ-θε πεπραγμένοι είσι(ν) πέ-πραχ-θον πέ-πραχ-θον	— πέ-πραξο πε-πράχ-θω — πέ-πραχ-θε πε-πράχ-θων πέ-πραχ-θον πε-πράχ-θων
Απαρέμφατο	Υπερσυντέλικος
πε-πράχ-θαι	έ-πε-πράγ-μην
Μετοχή	έ-πέ-πραξο
πε-πραγ-μένος πε-πραγ-μένη πε-πραγ-μένον	έ-πέ-πρακ-το έ-πε-πράγ-μεθα έ-πέ-πραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν έ-πέ-πραχ-θον έ-πε-πράχ-θην

θ. πειθ

Παρακείμενος	
Οριστική	Προστακτική
γέ-γραμ-μαι	—
γέ-γραψαι	γέ-γραψο
γέ-γραπ-ται	γε-γράψ-θω
γε-γράμ-μεθα	—
γέ-γραφ-θε	γέ-γραφ-θε
γεγραμμένοι είσι(ν)	γε-γράψ-θων
γέ-γραφ-θον	γέ-γραφ-θον
γέ-γραφ-θον	γε-γράψ-θων
Απαρέμφατο	Υπερσυντέλικος
πε-πειθ-σθαι	έ-πε-πίσ-μην
Μετοχή	έ-πέ-πει-σο
πε-πεισ-μένος	έ-πέ-πεισ-το
πε-πεισ-μένη	έ-πε-πίσ-μεθα
πε-πεισ-μένον	έ-πέ-πεισ-θε
	πεπεισμένοι ἦσαν
	έ-πέ-πει-σθον
	έ-πε-πίσ-σθην

(βλ. §70, 1, 2 και 3, §68, I, §67, 1 και §64, 1 και 5)

300. Τα ρ. στρέφω, τρέπω και τρέφω στον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής τρέπουν το ε του θέματος σε α:

στρέφ-ω	τρέπ-ω	τρέφ-ω
(θ. στρεφ-)	(θ. τρεπ-)	(θ. θρεφ)
Παρακείμενος		
ἔ-στραμ-μαι	τέ-τραμ-μαι	τέ-θραμ-μαι
Υπερσυντέλικος		
έ-στράμ -μην	έ-τε-τράμ -μην	έ-τε-θράμ -μην

24ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΝΡΙΝΟ- ΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργητ. και μέσης φωνής

301. Από τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα (δηλ. όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα μ, ν, λ ,ρ) πολύ λίγα σχηματίζουν τον ενεστώτα (και τον παρατατικό) από το ρηματικό θέμα αμετάβλητο: γέμ-ω, νέμ-ω, τρέμ-ω ,μέν-ω, πέν-ομαι, σθέν-ω (= έχω δύναμη), στέν-ω, (στενάζω) ώδίν-ω (= κοιλοπονώ), (έ)θέλ-ω, έπιμέλ-ομαι, μέλ-ει (απρόσωπο = υπάρχει φροντίδα· βλ. §361, 1), βούλ-ομαι· δέρ-ω, στέρ-ομαι, φέρ-ω κ.ά.

Τα περισσότερα όμως ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεστώτα και τον παρατατικό από το ρηματικό θέμα, αφού τούτο πάρει στο τέλος του το χρονικό πρόσφυμα *j*. Και:

1. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι *λ*, τότε το πρόσφυμα *j* αφομοιώνεται προς αυτό, και έτσι τα ρήματα αυτά στον ενεστώτα και τον παρατατικό έχουν *λλ* (βλ. §68, 4, α):

(θ.άγγελ- πβ.ἄγγελ- ος ἄγγέλ- <i>j</i> - ω =)	ἄγγέλλ-ω	ἤγγελλ-ον
	ἄγγέλλ- ομαι	ἤγγελλ- όμην
(θ.σφαλ-, πβ.σφάλ- μα σφάλ- <i>j</i> - ω =)	σφάλλ-ω	ἔ-σφαλλ- ον
	σφάλλ-ομαι	έ-σφαλλ- όμην

έτσι και τα ρ. ἀγάλλομαι , ἄλλομαι (= πηδῶ), ἀσχάλλω (= αγανακτώ), βάλλω, θάλλω, πάλλω , ψάλλω, ἀνατέλλω, ἐντέλλομαι, μέλλω (= έχω σκοπό, αναβάλλω), ὀκέλλω (= ρίχνω το πλοίο στην ξηρά, πέφτω στην ξηρά), στέλλω· ποικίλλω, τίλλω (= μαδῶ)· εξαιρούνται τα ρ. βούλ-ομαι ἐθέλ-ω ἢ θέλ-ω, ἐπιμέλ-ομαι, ὀφείλ-ω και το απρόσωπο μέλ-ει που έχουν ένα λ, γιατί δεν παίρνουν πρόσφυμα j.

2. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι ν ἢ ρ και υπάρχει φωνήεν α πριν απ' αυτόν, τότε το πρόσφυμα j υπερπηδά το χαρακτήρα ν ἢ ρ και αποτελεί με το φωνήεν α το δίφθογγο αι (βλ. §66)· έτσι τα ρήματα αυτά λήγουν σε –αίνω ἢ -αίρω:

(θ. φαν-, πβ. φαν-ός ·φάν-j-ω=)	φαίν-ω	ἔ-φαιν-ον
	φαίν-ομαι	ἔ-φαιν-όμην
(θ. ἄρ-,πβ. ἄρ-σις· ἄρ-j-ω =)	αἶρ-ω	ἦρ-ον
	αἶρ-ομαι	ἦρ-όμην·

έτσι και τα ρ. βαίνω, ισχναίνω, κερδαίνω, κοιλαίνω, κυμαίνω, λυμαίνομαι, λιπαίνω, μαίνομαι, μαραίνω, μελαίνω, μιαίνω, περαίνω, ποιμαίνω, ραίνω, σημαίνω, ύγιαίνω, ύφαίνω, άσπαίρω (= σπαρταρώ), καθαιρῶ (= καθαρίζω), τεκμαίρομαι (= συμπε-ραίνω), χαίρω κ.ά.

3. Αν ο χαρακτήρας του ρηματικού θέματος είναι ν ή ρ και υπάρχουν πριν απ' αυτόν τα φωνήεντα ε ή ι ή υ, τότε το πρόσφυμα j αφομοιώνεται προς το χαρακτήρα ν ή ρ, έπειτα το διπλό ν ή ρ απλοποιείται και το

προηγούμενο φωνήεν εκτείνεται αναπληρωτικά, δηλ. το ε σε ει, το ἰ σε ἱ και το ὕ σε ὕ (βλ. §68, 4, β)· έτσι τα ρήματα αυτά στον ενεστῶτα λήγουν σε -εῖνω, -εῖρω, -ἱ'νω, -ἱ'ρω, -ὕ'νω, -ὕ'ρω:

(θ.κτεν-, κτέν-j-ω, κτένν-ω=)	κτεῖν-ω	ἔ-κτειν-ον
(θ.φθερ-, φθέρ-j-ω, φθέρρ-ω=)	φθειρ-ω φθειρ-ομαι	ἔ-φθειρ-ον έ-φθειρ-όμην
(θ. κρῖν- ,κρῖν-j-ω, κρῖ'νν-ω=)	κρῖ'ν-ω κρῖ'ν-ομαι	ἔ-κρῖν-ον έ-κρῖν-όμην
(θ.οἰκτίρ-, οἰκτί'ρ-j-ω, οἰκτί'ρρ-ω=)	οἰκτῖ'ρ-ω	ἔ-κτιρ-ον
(θ.πλῦν-, πλῦ'ν-j-ω, πλῦ'νν-ω=)	πλῦ'ν-ω	ἔ-πλῦν-ον
(θ. σῦρ-, σῦ'ρ-j-ω, σῦ'ρρ-ω=)	σῦ'ρ-ω σῦ'ρ-ομαι	ἔ-σῦρ-ον έ-σῦρ-όμην·

έτσι και τα ρ. τείνω· ἐγείρω, σπείρω· κλῖ'νω· ἀμῦ'νω, ἡδῦ'νω, ὀμαλῦ'νω, ὀξῦ'νω, ταχῦ'νω· ὀδῦ'ρομαι, ὀλοφῦ'ρομαι κ.ά.

2. Οι ἄλλοι χρόνοι

302. Ενεργητ. και μέσος μέλλοντας.
Τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα κανονικά σχηματίζουν τον ενεργητ. και μέσο μέλλοντα από το ρηματικό θέμα και με τις καταλήξεις -ῶ και -οῦμαι (κλίνονται δηλ. κατά τον ενεστῶτα των συνηρημένων ρημάτων σε -έω· πβ. §323, β):
ἀμύνω, ενεργ. μέλλ. ἀμυνῶ, -εῖς, -εῖ κτλ. - μέσ. μέλλ. ἀμυνοῦμαι, -εῖ, -εῖται κτλ. Ἐτσι και σφάλλω - σφαλῶ, στέλλω - στελῶ, νέμω - νεμῶ, ὑγιαίνω - ὑγιανῶ, σημαίνω - σημανῶ, καθαίρω - καθαρῶ, κτείνω - κτενῶ, τείνω - τενῶ, σπείρω - σπερῶ,

φθείρω - φθερῶ, κρίνω - κρινῶ,
ἀμβλύνω - ἀμβλυνῶ, ὀδύρομαι -
ὀδυροῦμαι κ.ά.

303. Ενεργητικός και μέσος αόρ.

α΄. Αρχικά ο ενεργητ. και μέσος αόρ. α΄ στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίστηκε σε -σα και -σάμην, όπως στα φωνηεντόληκτα· αλλά ο χρονικός χαρακτήρας σ αφομοιώθηκε με το προηγούμενο του ένρινο ή υγρό και έπειτα έγινε απλοποίηση των δύο όμοιων συμφώνων και αναπληρωτική έκταση του προηγούμενου φωνήεντος, δηλ. του ᾱ σε η (ή σε ā, αν προηγείται ε ή ι ή ρ), του ε σε ει, του ἱ σε ī και του ῥ σε ū (βλ. §62, 7, β). Π.χ.

Αόριστος

Ενεστώτας	θέμα	αρχικός τύπος
φαίνω	φᾶν-	ἔ-φᾶν-σα
λειαίνω	λεᾶν-	έ-λέᾶν-σα
ὑγιάινω	ὑγίαν-	ὑγίᾶν-σα
μαραίνω	μαρᾶν-	έ-μάρᾶν-σα
καθαίρω	καθᾶρ-	έ-κάθᾶρ-σα
ἄγγέλω	ἄγγελ-	ἤγγελ-σα
νέμω	νεμ-	ἔ-νεμ-σα
μένω	μεν-	ἔ-μεν-σα
κρίνω	κρίν-	ἔ-κρίν-σα
ἄμυνω	ἄμϋν-	ἤμϋν-σα

με αφομοίωση	Τελικός τύπος	
ἔ-φᾶν-να	ἐ-λέᾱν-α	
ἐ-λέᾱν-να	ὕγιᾱν-α	
ὕγιᾱν-να	ἐ-μάρᾱν-α	
ἐ-μάρᾶν-να	ἐ-κάθηρ-α	ἐ-καθηρ-ᾶμην
ἐ-κάθᾶρ-ρα	ἥγγειλ-α	ἥγγειλ-ᾶμην
ἥγγελ-λα	ἔ-νειμ-α	ἐ-νειμ-ᾶμην
ἔ-νεμ-μα	ἔ-μειν-α	
ἔ-μεν-να	ἔ-κρίν-α	ἐ-κριν-ᾶμην
ἔ-κρίν-να	ἥμῦν-α	ἥμυν-ᾶμην
ἥμῦν-να	ἐ-λέᾱν-α	ἐ-καθηρ-ᾶμην

Έτσι ο ενεργητ. και μέσος αόρ. α' στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα κανονικά σχηματίζεται σε όλες τις εγκλίσεις (και στο απαρέμφατο και τη μετοχή) με το θέμα μετασχηματισμένο, όπως φαίνεται παραπάνω, και με τις ίδιες καταλήξεις που έχουν τα φωνηεντόληκτα (λύω - έλυσα, έλυσάμην), αλλά χωρίς το χρονικό χαρακτήρα σ.

304. Παράδειγμα

(ρ. νέμ-ω, θ. νεμ-, αόρ. ἔ-νειμ-α, ἐ-νειμ-άμην)

Ενεργητικός Αόριστος α΄		
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
ἔ-νειμ-α	νείμ-ω	νείμ-αιμι
ἔ-νειμ-ας	νείμ-ης	νείμ-αις
ἔ-νειμ-ε	νείμ-η	νείμ-αι
ἐ-νείμ-αμεν	νείμ-ωμεν	νείμ-αιμεν
ἐ-νείμ-ατε	νείμ-ητε	νείμ-αιτε
ἔ-νειμ-αν	νείμ-ωσι	νείμ-αιεν
ἐ-νείμ-ατον	νείμ-ητον	νείμ-αιτον
ἐ-νειμ-άτην	νείμ-ητον	νειμ-αίτην

Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
<p style="text-align: center;">—</p> <p>νεῖμ-ον νειμ-άτω</p> <p style="text-align: center;">—</p> <p>νεῖμ-ατε νειμ-άντων ἢ -άτωσαν νεῖμ-ατον νειμ-άτων</p>	<p style="text-align: center;">νεῖμ-αι</p>	<p>νεῖμ-ας νεῖμ-ασα νεῖμ-αν</p>

Μέσος Αόριστος α΄		
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική
ἐ-νειμ-άμην	νείμ-ωμαι	νειμ-αίμην
ἐ-νείμ-ω	νείμ-η	νείμ-αιο
ἐ-νείμ-ατο	νείμ-ηται	νείμ-αιτο
ἐ-νειμ-άμεθα	νειμ-ώμεθα	νειμ-αίμεθα
ἐ-νείμ-ασθε	νείμ-ησθε	νείμ-αισθε
ἐ-νείμ-αντο	νείμ-ωνται	νείμ-αιντο
ἐ-νείμ-ασθον	νείμ-ησθον	νείμ-αισθον
ἐ-νειμ-άσθην	νείμ-ησθον	νειμ-αίσθην

Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
<p>– νεῖμαι νειμ-άσθω – νείμ-ασθε νειμ-άσθων ή - σθωσαν νείμ-ασθον νειμ-άσθων</p>	<p>νείμ-ασθαι</p>	<p>νειμ-άμενος νειμ-αμένη νειμ-άμενον</p>

305. Παρακείμενος και υπερσυντέλικος της ενεργητικής φωνής.
 Τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της ενεργητικής φωνής με το χρον. χαρακτήρα κ, όπως τα φωνηεντόληκτα (παρκείμ. σε -κα και υπερσυντέλ. σε -κειν). Το λ και το ρ εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα κ μένουν αμετάβλητα, ενώ το ν γίνεται γ (βλ. §70,5)

Ενεστώτας	Παρακειμ.	Υπερσ.
ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν
αἴρω (θ. ἀρ-)	ἤρ-κα	ἤρ-κειν
φαίνω (θ. φαν-)	πέφαγ-κα	ἐ-πε-φάγ-κειν (πβ. §309).

306. Ο παθητ. μέλλοντας α' και ο παθητ. αόρ. α' στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά σε -θήσομαι και -θην, όπως στα φωνηεντόληκτα, χωρίς μεταβολή του ρηματικού χαρακτήρα:

Ενεστώτας	Παθ. Μέλλ.	Παθ. Αόρ.
μιαίνω (θ.μιαν-)	μιαν-θήσομαι	έ-μιάν-θην
άγγέλλω (θ.άγγελ-)	άγγελ-θήσομαι	ήγγέλ-θην
αίρω (θ. άρ-)	άρ-θήσομαι	ήρ-θην

307. α) Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα υγράληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά σε -μαι (-σαι, -ται κτλ.) και -μην (-σο, -το κτλ.), όπως στα φωνηεντόληκτα· οι ρηματ. χαρακτήρες λ και ρ εμπρός από τις καταλήξεις μένουν αμετάβλητοι: ἤγγελ-μαι, ἤγγέλ-μην· κε-κάθαρ-μαι, ἐ-κε-καθάρ-μην.

β) Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα ενρινόληκτα ρήματα σχηματίζονται επίσης σε -μαι (-σαι, -ται κτλ.) και -μην (-σο, -το κτλ.)· ο ρηματ. χαρακτήρας όμως ν εμπρός από το μ των καταλήξεων σε άλλα ρήματα αφομοιώνεται (κανονικά) με αυτό και σε άλλα τρέπεται σε σ:
παρ-οξύν-ομαι (θ. παρ-οξυν-),
παρακείμ. παρ-ώξυν-μαι = παρώξυμαι,
υπερσ. παρ-ωξύν-μην = παρωξύμην·

αλλά φαίν-ομαι (θ. φαν-), παρακείμ.
πέ-φαν-μαι = πέφασμαι, υπερασ.
έπεφάσμην (βλ. §68, 5).

308. Παραδείγματα σχηματισμού μέσου παρακειμένου και υπερσυντελικού ενρινόληκτων και υγρόληκτων ρημάτων

ρ. άγγέλλομαι, όξύνομαι, φαίνομαι

Οριστική	
ήγγελ-μαι	θ. άγγελ-
ήγγελ-σαι	ήγγέλ-μην
ήγγελ-ται	ήγγελ-σο
ήγγέλ-μεθα	ήγγελ-το
ήγγελ-θε	ήγγέλ-μεθα
ήγγελμένοι	ήγγελ-θε
είσι(v)	ήγγελμένοι ήσαν
ήγγελ-θον	ήγγελ-θον
ήγγελ-θον	ήγγέλ-θην

Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
<p>—</p> <p>ἤγγελ-σο</p> <p>ἤγγέλ-θω</p> <p>—</p> <p>ἤγγελ-θε</p> <p>ἤγγέλ-θων</p> <p>ἤγγελ-θον</p> <p>ἤγγέλ-θων</p>	<p>ἤγγέλ-θαι</p>	<p>ἤγγελ-μένος</p> <p>ἤγγελ-μένη</p> <p>ἤγγελ-μένον</p> <p>(ΥΠΟΤ.</p> <p>ἤγγελμένος</p> <p>ῶ</p> <p>ΕΥΚΤ.</p> <p>ἤγγελμένος</p> <p>εἶην</p>

Οριστική

<p> ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμμένοι εἰσὶ(ν) ᾠξυνθ-ον ᾠξυνθ-ον </p>	<p> θ. ᾠξυν- ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμμένοι ἦσαν ᾠξυνθ-ον ᾠξύν-θην </p>
--	--

Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
<p> — ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων ᾠξυνθ-ον ᾠξύν-θων </p>	<p> ᾠξύν-θαι </p>	<p> ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον (ΥΠΟΤ. ᾠξυμμένος ᾠ ΕΥΚΤ. ᾠξυμμένος εἶην) </p>

Οριστική		
θ. φαν-		
πέ-φασ-μαι		έ-πε-φάσ-μην
πέ-φαν-σαι		έ-πέ-φαν-σο
πέ-φαν-ται		έ-πέ-φαν-το
πε-φάσ-μεθα		έ-πε-φάσ-μεθα
πέ-φαν-θε		έ-πέ-φαν-θε
πεφασμένοι εισί(ν)		πεφασμένοι ἦσαν
πέ-φαν-θον		έ-πέ-φαν-θον
πέ-φαν-θον		έ-πε-φάν-θην
Προστακτική	Απαρ.	Μετοχή
—		πε-φασ-μένος
πέ-φαν-σο		πε-φασ-μένη
πε-φάν-θω		πε-φασ-μένον
—	πε-φάν-	(υποτ.
πέ-φαν-θε	θαι	πεφασμένος ὦ
πε-φάν-θων		ευκτ.
πέ-φαν-θον		πεφασμένος
πε-φάν-θων		εἶην)

309. α) Των ρ. κλίνω, κρίνω και πλύνω ο ρηματ. χαρακτήρας ν αποβάλλεται στον ενεργητ. και μέσο παρακείμενο και υπερσυντέλικο, στον παθητ. μέλλοντα α' και στον παθητ. αόρ. α':

κλίνω	κέ-κλι-κα, έ-κε-κλί-κειν, κέ-κλι-μαι, έ-κε-κλί-μην, κλιθήσομαι, έ-κλί-θην·
κρίνω	κέ-κρι-κα, έ-κε-κρί-κειν, κέ-κρι-μαι, έ-κε-κρί-μην, κριθήσομαι, έ-κρί-θην·
πλύνω	πέ-πλυ-κα, έ-πε-πλύ-κειν, πέ-πλυ-μαι, έ-πε-πλύ-μην, πλυ-θήσο-μαι, έ-πλύ-θην.

β) Όσα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με φωνήεν ε σ' αυτό, τρέπουν το ε τούτο σε ᾗ στον ενεργητ.

παρακείμενο και υπερσυντέλικο α΄ και στο μέσο παρακείμενο και υπερσυντέλικο:

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα ἐ-σπάρ-κειν	ἔ-σπαρ-μαι ἐ-σπάρ-μην
στέλλω (θ. στε-)	ἔ-σταλ-κα ἐ-στάλ-κειν	ἔ-σταλ-μαι ἐ-στάλ-μην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα ἐ-φθάρ-κειν	ἔ-φθαρ-μαι ἐ-φθάρ-μην

γ) Το ρ. τείνω (θ. τεν-) σχηματίζει τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της ενεργητ. και μέσης φωνής, καθώς και τον παθητ. μέλλοντα και παθητ. αόριστο, με τροπή του ε σε ἄ και με αποβολή του χαρακτήρα ν (δηλ. από θέμα τα-): τείνω, τέ-τα-κα, (ἐ-τε-τά-κειν), τέ-τα-μαι, ἐ-τε-τά-μην, τα-θήσομαι, ἐ-τά-θην.

δ) Τα ρ. βάλλω, κάμ-ν-ω και τέμ-ν-ω σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικό της ενεργητ. και μέσης φωνής, καθώς και τον παθητ. μέλλοντα και παθητ. αόριστο από τα ρηματικά θέματα βαλ-, κάμ-, τεμ-, αφού πρώτα έγινε μετάθεση του φωνήεντος και έκτασή του σε η, δηλ. (βαλ-, βλα- =) βλη-, (κάμ-, κμα- =) κμη-, (τεμ-, τμε- =) τμη-:

βάλλω:	βέ-βλη-κα, έ-βε-βλή-κειν, βέ-βλη-μαι, έ-βε-βλή-μην, βληθήσομαι, έ-βλή-θην·
κάμνω:	κέ-κμη-κα, έ-κε-κμή-κειν·
τέμνω:	τέ-τμη-κα, (έ-τε-τμή-κειν), τέ-τμη-μαι, έ-τε-τμή-μην, τμηθήσομαι, έ-τμή-θην·

25ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ενεργητικός και μέσος αόριστος β´

310. Πολλά ρήματα σχηματίζουν τον ενεργητικό και μέσο αόριστο από το θέμα με τις ολικές καταλήξεις του αντίστοιχου παρατατικού στην οριστική και του αντίστοιχου ενεστώτα στις άλλες εγκλίσεις (καθώς και στο απαρέμφατο και τη μετοχή). Ο αόριστος αυτός λέγεται (ενεργητικός ή μέσος) αόριστος δευτέρος. Π.χ. βάλλω, ενεργ. αόρ. β´ ἔ-βαλ-ον, ἔ-βαλ-ες, ἔ-βαλ-ε κτλ., μέσ. αόρ. β´ ἐ-βαλ-όμην, (ἐ-βάλ-εσο =) ἐ-βάλ-ου, ἐ-βάλ-ετο κτλ.

311. Παράδειγμα σχηματισμού ενεργητικού και μέσου αορίστου β´ ρ. βάλλω (θ. βαλ-)

Ενεργητικός Αόριστος β´			
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι	—
ἔ-βαλ-ες	βάλ-ης	βάλ-οις	βάλ-ε
ἔ-βαλ-ε	βάλ-η	βάλ-οι	βαλ-έτω
ἐ-βάλ-ομεν	βάλ-ωμεν	βάλ-οιμεν	—
ἐ-βάλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε	βάλ-ετε
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ωσι(ν)	βάλ-οιεν	βαλ-όντων
ἐ-βάλ-ετον	βάλ-ητον	βάλ-οιτον	βάλ-ετον
ἐ-βαλ-έτην	βάλ-ητον	βαλ-οίτην	βαλ-έτων

Απαρέμφατο	Μετοχή
βαλ-εῖν	βαλ-ὼν, βαλ-οὔσα, βαλ-ὸν
(πβ. τα νεοελλ.: έβαλα, έβαλες, έβαλε κτλ., να βάλω, βάλεις, βάλει κτλ. βάλε κτλ.)	

Μέσος Αόριστος β´			
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἐ-βαλ-όμην	βάλ-ωμαι	βαλ-οίμην	–
ἐ-βάλ-ου	βάλ-η	βάλ-οιο	βαλ-οῦ
ἐ-βάλ-ετο	βάλ-ηται	βάλ-οιτο	βαλ-έσθω
ἐ-βαλ-όμεθα	βαλ-ώμεθα	βαλ-οίμεθα	–
ἐ-βάλ-εσθε	βάλ-ησθε	βάλ-οισθε	βάλ-εσθε
ἐ-βάλ-οντο	βάλ-ωνται	βάλ-οιντο	βαλ-έσθων
ἐ-βάλ-εσθον	βάλ-ησθον	βάλ-οισθον	βάλ-εσθον
ἐ-βαλ-έσθην	βάλ-ησθον	βαλ-οίσθην	βαλ-έσθων
Απαρέμφατο	Μετοχή		
βαλ-έσθαι	βαλ-όμενος, βαλ-ομένη, βαλ-όμενον		

Παρατηρήσεις στο σχηματισμό του ενεργητ. και μέσου αορίστου β´

312. Του ενεργητικού αορίστου β´ :

1. Το απαρέμφατο και η μετοχή
τονίζονται πάντοτε στη λήγουσα
(το απαρέμφατο με περισπωμένη
και η μετοχή αρσενικού με οξεία)
μαθεῖν, ἐλθεῖν -μαθών, ἐλθών.

2. Το β´ ενικό πρόσ. της
προστακτικής των ρ. ἔρχομαι,
εὕρισκω, λαμβάνω, λέγω και ὀρῶ,
ὅταν δεν είναι σύνθετο, τονίζεται
στή λήγουσα: (ἔρχομαι - ἦλθον) ἐλθέ,
(εὕρισκω- ηῦρον) εὕρέ, (λαμβάνω -
ἔλαβον) λαβέ, (λέγω - εἶπον) εἶπέ,
(ὀρῶ - εἶδον) ἰδὲ (αλλά: ἄπελθε,
ἔξευρε, παράλαβε, πρόειπε, πάριδε).

313. Του μέσου αορίστου β´:

1. Το απαρέμφατο (είτε απλό είτε σύνθετο) τονίζεται στην παραλήγουσα: γενέσθαι, λαβέσθαι - συγγενέσθαι, αντίλαβέσθαι.

2. Το β´ ενικό πρόσ. της προστακτικής (είτε απλό είτε σύνθετο) κανονικά τονίζεται στη λήγουσα και παίρνει περισπωμένη: γενοῦ, λαβοῦ - συγγενοῦ, αντίλαβοῦ· αν όμως είναι μονοσύλλαβο και σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, ανεβάζει τον τόνο στην παραλήγουσα: (ἔχομαι - ἐσχόμην) σχοῦ -παράσχου, (ἔπομαι - ἐσπόμην) σποῦ -ἐπίσπου.

314. 1. Ο αόρ. β´, όπως είδαμε (§310), στην οριστική έχει τις καταλήξεις του αντίστοιχου παρατατικού και στις άλλες εγκλίσεις έχει τις καταλήξεις του αντίστοιχου ενεστῶτα. Ξεχωρίζεται όμως από

το θέμα του, που είναι διαφορετικό από το θέμα του ενεστώτα και του παρατατικού. Έτσι σε μερικά

ρήματα ο αόρ. β´ σχηματίζεται:

α) από το καθαρό ρηματ. θέμα, χωρίς τα προσφύματα του ενεστώτα και του παρατατικού:

(αίσθ-άν-ομαι) ήσθ-όμην,

αΐσθ-ωμαι, αΐσθ-οίμην κτλ.,

(άμαρτ-άν-ω) ήμαρτ-ον,

άμάρτ-ω, άμάρτ-οιμι κτλ.

(λα(ν)θ-άν-ω) έ-λαθ-ον, λάθ-ω,

λάθ-οιμι κτλ.

β) από το ρηματ. θ. με συγκοπή:

(έπ-ομαι, θ. σεπ-) έ-σπ-όμην (η

δασεία της αύξησης από αναλογική

επίδραση του έπομαι), (έχ-ω, θ.

σεχ-) έ-σχ-ον.

γ) από το ρηματ. θ. χωρίς τον

αναδιπλασιασμό του ενεστώτα: (γί-

γνομαι, θ. γε-) έ-γεν-όμην, (πί-πτ-ω,

θ. πετ-, πεσ-) έ-πεσ-ον.

δ) από το ρηματ. θ. με αναδιπλασιασμό: (ἄγ-ω) ἤγαγον, ἀγάγ-ω κτλ.·

ε) από το ρηματ. θ. με τροπή του φωνήεντος: (τρέπ-ω, θ. τρεπ-) ἔτραπ-ον·

ς) από το αδύνατο ρηματ. θ. (λείπ-ω, θ. λειπ-, λιπ-) ἔλιπ-ον.

2. Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον αόρ. β' με θέμα διαφορετικό (από συνώνυμες ρίζες): αἰρέω-ῶ: αόρ. β' (με θ. Φελ-) ἔ-Φελ-ον: εἶλ-ον, υποτ. νέλ-ω κτλ. - ὀράω-ῶ, αόρ. β' (με θ. Φιδ-) ἔ-Φιδ-ον: εἶδον, υποτ. ἴδω κτλ.

2. Παθητικός μέλλοντας β', Παθητικός αόριστος β'

315. Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον παθητ. μέλλοντα και τον παθητ. αόριστο με το χρονικό πρόσφυμα η-

και ε- αντί θη- και θε-, δηλ. χωρίς το σύμφωνο θ: γραφ-ή-σομαι, έ-γράφ-η-ν, γραφ-ε-ίη-ν, γραφ-έ-ντων κτλ., αντί γραφ-θή-σομαι, έ-γράφ-θη-ν, γραφ-θε-ίη-ν, γραφ-θέ-ντων κτλ. (όπως και στη νέα: γράφ-τη-κα και γράφ-η-κα κτλ.).

Ο παθητ. μέλλοντας και ο παθητ. αόριστος που σχηματίζονται μ' αυτόν τον τρόπο λέγονται παθητικός μέλλοντας β' και παθητικός αόριστος β'.

Οι δεύτεροι αυτοί παθητικοί χρόνοι κλίνονται ακριβώς όπως και οι πρώτοι, αλλά στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορ. β' μένει αμετάβλητη η αρχική κατάληξη -θι: γράφη-θι.

316. Παράδειγμα σχηματισμού παθητ. μέλλοντα β' και παθητ. αορ. β'

Παθητικός Μέλλοντας β'	
Οριστική	Ευκτική
γραφ-ή-σομαι	γραφ-η-σοίμην
γραφ-ή-σει	γραφ-ή-σοιο
γραφ-ή-σεται	γραφ-ή-σοιτο
γραφ-η-σόμεθα	γραφ-η-σοίμεθα
γραφ-ή-σεσθε	γραφ-ή-σοισθε
γραφ-ή-σονται	γραφ-ή-σοιντο
γραφ-ή-σεσθον	γραφ-ή-σοισθον
γραφ-ή-σεσθον	γραφ-η-σοίσθην
Απαρέμφατο	γραφ-ή-σεσθαι
Μετοχή	γραφ-η-σόμενος, γραφ-η-σομένη γραφ-η-σόμενον

Σημείωση: Υποτακτική και Προστακτική δεν σχηματίζονται.

Παθητικός Αόριστος β´

έ-γράφ-η-ν	γραφ-ῶ	γραφ-εῖην	—
έ-γράφ-η-ς	γραφ-ῆς	γραφ-εῖης	γράφ-η-θι
έ-γράφ-η	γραφ-ῆ	γραφ-εῖη	γραφ-ή-τω
έ-γράφ-η-μεν	γραφ-ῶμεν	γραφ-εῖημεν	—
έ-γράφ-η-τε	γραφ-ῆτε	(-εἴμεν)	γράφ-η-τε
έ-γράφ-η-σαν	γραφ-ῶσι(ν)	γραφ-εῖητε (-εἶτε)	γραφ-έ-ντων ἢ
	γραφ-ῆτον	γραφ-εῖησα (-εἶεν)	γραφ-ή-τωσαν
έ-γράφ-η-τον	γραφ-ῆτον	γραφ-εῖητον	γράφ-η-τον
έ-γραφ-ή-την		(-εἶτον)	γράφ-η-των
		γραφ-εῖήτην (-εἶτην)	
Απαρέμφατο		Μετοχή	
γράφ-ῆ-ναι		γραφ-εῖς, γραφ-εῖσα ,γραφ-έν	

Παρατηρήσεις στους δευτέρους παθητικούς χρόνους

317. 1) Όσα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με φωνήεν ε τρέπουν στους δευτέρους παθητ. χρόνους το ε σε α βραχύχρονο: (κλέπτω, θ. κλεπ-) έ-κλάπ-ην, (πλέκ-ω) έ-πλάκ-ην, (τρέπ-ω) έ-τράπ-ην, (στρέφ-ω) στραφ-ήσομαι, έ-στράφ-ην, (τρέφ-ω) τραφ-ήσομαι, έ-τράφ-ην (πβ. §309, β). Εξαιρούνται τα σύνθετα του ρ. -λέγω (= συλλέγω): συλ-(έκ)-λεγ-ήσομαι, συν-(έξ)-ε-λέγ-ην.

2) Όσα ρήματα έχουν μονοσύλλαβο ρηματ. θέμα με φωνήεν η συστέλλουν στους β' παθητ. χρόνους το η αυτό σε α βραχύχρονο:

(σή-π-ω) σαπ-ήσομαι, έ-σάπ-ην, (τήκ-ω) τακ-ήσομαι, έ-τάκ-ην,

(έκ-πλήττω, θ. πληγ-) έκ-πλαγ-ήσομαι,
έξ-ε-πλάγ-ην,
(κατα-πλήττω) κατα-πλαγ-ήσομαι,
κατ-επλάγ-ην.

Εξαιρείται το απλό πλήττω (θ. πληγ-)
πληγ-ήσομαι, έ-πλήγ-ην.

3. Ενεργητικός παρακείμενος και υπερσυντέλικος β´

318. Μερικά συμφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον ενεργητικό παρακείμενο και υπερσυντέλικο χωρίς το χρονικό χαρακτήρα κ ή χωρίς να τρέπουν τον ψιλόπνοο ή μέσο χαρακτήρα του ρηματικού θέματος σε δασύπνοο: (φεύγ-ω) πέ-φευγ-α, έ-πε-φεύγ-ειν· (λείπ-ω) λέ-λοιπ-α, έ-λε-λοίπ-ειν (πβ. §285 και §296).

Ο παρακείμενος ή ο υπερσυντέλικος που σχηματίζεται με αυτόν

τον τρόπο λέγεται ενεργητικός παρακείμενος δεύτερος ή ενεργητικός υπερσυντέλικος δεύτερος.

319. Ο ενεργ. παρακείμενος β' και ο ενεργ. υπερσυντέλικος β' κλίνονται όπως οι πρώτοι, αλλά το φωνήεν ε του θέματος τρέπεται σε ο και το ᾱ εκτείνεται σε η (ή σε ā, αν προηγείται ρ):

πάσχω (θ. πενθ-)	πέ-πονθ-α	έ-πε-πόνθ-ειν
πείθω (θ. πειθ-)	πέ-ποιθ-α	έ-πε-ποίθ-ειν
τίκτω (θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έ-τε-τόκ-ειν
γίγνομαι (θ. γεν-)	γέ-γον-α	έ-γε-γόν-ειν
φαίνω (θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	έ-πε-φήν-ειν

κράζω (θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έ-κε-κράγ-ειν
---------------------	-----------	---------------

Σημ. Βλ. και κατάλογο ανώμ. ρημάτων (Παράρτημα).

4. Γενικές παρατηρήσεις στους δευτέρους χρόνους

320. Πολύ σπάνια ο ίδιος χρόνος ενός ρήματος (μέλλοντας ή αόριστος ή παρακείμενος ή υπερσυντέλικος) σχηματίζεται και ως α' και ως β' χωρίς διαφορά σημασίας:

ἀλλάττω: παθ. αόρ. α' ἠλλάχθην και β' ἠλλάγην·

βλάπτω: παθ. αόρ. α' ἐβλάφθην και β' ἐβλάβην·

λέγω: ενεργ. αόρ. α' ἔλεξα και εἶπα (που έχει εύχρηστους τύπους:

οριστ. β' εν. εἶπας, β' πληθ. εἶπατε, ευκτ. α' πληθ. εἶπαιμεν, προστ. β'

πληθ. εἶπατε) και ενεργητ. αόρ.
β' εἶπον (χωρίς β' πληθ. της οριστ.
που παίρνεται από το εἶπα)·
συλλέγω: παθ. αόρ. α' συνελέχθην
και β' συνελέγην·
φέρω: ενεργ. αόρ. α' ἤνεγκα (που
έχει εύχρηστους όλους τους τύπους,
εκτός από τη μετοχή και το β' εν.
πρόσ. της προστ.) και ενεργητ.
αόρ. β' ἤνεγκον (που έχει εύχρ.
τύπους: οριστ. μόνο το α' εν. και
μόνο σύνθ. διήνεγκον, υποτ.
ἐνέγκω κτλ., ευκτ. ἐνέγκοιμι κτλ.,
προστ. μόνο ἔνεγκε - ἐνεγκέτω,
απαρ. ἐνε-γκείν, μετ. ἐνεγκών)·
δια-φθείρω: ενεργ. πρκμ. α'
διέφθαρκα και β' διέφθορα κ.ά.

321. Συνήθως, όταν ο ίδιος χρόνος
ενός ρήματος βρίσκεται και ως α'
και ως β', ο ένας τύπος έχει διαφο-
ρετική σημασία από τον άλλο:

έτρεψάμην (μτβ. = έτρεψα κάποιον σε φυγή) - έτραπόμην (= έτρεψα τον εαυτό μου προς κάτι, διευθύθηκα)·
έφάνθην (= φανερώθηκα από άλλον) - έφάνην (= φανέρωσα τον εαυτό μου)·
πέπεικα (= έχω πείσει κάποιον)
πέποιθα (= είμαι πεισμένος, έχω πεποίθηση)·
πέπραχα (= έχω κάμει κάτι) –
πέπρα-γα (αμετάβ. = βρίσκομαι σε κάποια κατάσταση).

26ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ Ή ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ

322. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα που έχουν χρονικό χαρακτήρα α ή ε ή ο συναιρούν το φωνήεν αυτό στον ενεστώτα και τον παρατατικό με το ακόλουθο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων και για τούτο λέγονται **συνηρημένα**· λέγονται όμως και **περισπώμενα**, γιατί ο **συνηρημένος** τύπος τους στο α' πρόσ. της οριστ. του ενεστώτα παίρνει **περισπωμένη**. Τα **συνηρημένα** ρήματα **διαιρούνται** κατά το χαρακτήρα σε **τρεις τάξεις**: στην α' τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε **-άω** (χαρακτ. α): **τιμάω - τιμῶ**· στη β' τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε **-έω** (χαρακτ. ε): **ποιέω - ποιῶ**· στην γ'

**τάξη ανήκουν όσα λήγουν σε -όω
(χαρακτ. ο): δηλόω - δηλώ.**

1. Ενεστώτας και παρατατικός

**323. Τα συνηρημένα ή περισπώ-
μενα ρήματα στον ενεστώτα και τον
παρατατικό της ενεργητικής και
μέσης φωνής κλίνονται κατά τα
επόμενα παραδείγματα:**

323 α. Παράδειγμα συνηρημένου ρ. σε -άω

Α'. Ενεργητική φωνή

Οριστική	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(τιμάω) τιμῶ	(έτίμαον) έτίμων
(τιμάεις) τιμάς	(έτίμαες) έτίμας
(τιμάει) τιμά	(έτίμαε) έτίμα
(τιμάομεν) τιμῶμεν	(έτιμάομεν) έτιμῶμεν
(τιμάετε) τιμάτε	(έτιμάετε) έτιμάτε
(τιμάουσι) τιμῶσι(ν)	(έτίμαον) έτίμων
(τιμάετον) τιμάτον	(έτιμάετον) έτιμάτον
(τιμάετον) τιμάτον	(έτιμαέτην) έτιμάτην

Ενεστώτας	
Υποτακτική	Ευκτική
(τιμάω) τιμῶ	(τιμάοιμι) τιμῶμι ¹ (τιμάοις) τιμῶς ¹ (τιμάοι) τιμῶ ¹
(τιμάης) τιμᾶς	ἢ
(τιμάη) τιμᾷ	(τιμαοίην) τιμῶην ² (τιμαοίης) τιμῶης ² (τιμαοίη) τιμῶη ²
(τιμάωμεν) τιμῶμεν	(τιμάοιμεν) τιμῶμεν
(τιμάητε) τιμᾶτε	(τιμάοιτε) τιμῶτε
(τιμάωσι) τιμῶσι(ν)	(τιμάοιεν) τιμῶεν
(τιμάητον) τιμᾶτον	(τιμάοιτον) τιμῶτον
(τιμάητον) τιμᾶτον	(τιμαοίτην) τιμῶτην

-
1. α' τύπος ενικού
 2. β' τύπος ενικού

(τιμά-ω) = τιμῶ· θ. τιμα-)

Β'. Μέση φωνή

Οριστική	
(τιμάομαι) τιμῶμαι	(ἐτιμάομην) ἐτιμῶμην
(τιμάη ή -ει) τιμᾶ	(ἐτιμάου) ἐτιμῶ
(τιμάεται) τιμᾶται	(ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο
(τιμαόμεθα) τιμῶμεθα	(ἐτιμαόμεθα) ἐτιμῶμεθα
(τιμάεσθε) τιμᾶσθε	(ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε
(τιμάονται) τιμῶνται	(ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	(ἐτιμάεσθον) ἐτιμᾶσθον
(τιμάεσθον) τιμᾶσθον	(ἐτιμαέσθην) ἐτιμάσθην

Υποτακτική	Ευκτική
(τιμάωμαι) τιμῶμαι	(τιμαοίμην) τιμῶμην
(τιμάη) τιμᾶ	(τιμάοιο) τιμῶο
(τιμάηται) τιμᾶται	(τιμάοιτο) τιμῶτο
(τιμαώμεθα) τιμώμεθα	(τιμαοίμεθα) τιμώμεθα
(τιμάησθε) τιμᾶσθε	(τιμάοισθε) τιμῶσθε
(τιμάωνται) τιμῶνται	(τιμάοιντο) τιμῶντο
(τιμάησθον) τιμᾶσθον	(τιμάοισθον) τιμῶσθον
(τιμάησθον) τιμᾶσθον	(τιμαοίσθην) τιμῶσθην

Α'. Ενεργητική φωνή

Ενεστώτας	
Προστακτική	
—	
(τίμαε) τίμα	
(τιμαέτω) τιμάτω	
—	
(τιμάετε) τιμάτε	
(τιμαόντων) τιμώντων ή (τιμαέτωσαν) τιμάτωσαν	
(τιμάετον) τιμάτον	
(τιμαέτων) τιμάτων	
Απαρέμφατο	(τιμάειν) τιμᾶν (από το τιμά-εν)
Μετοχή	(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν γενική: (τιμάοντος) τιμῶντος (τιμαούσης) τιμώσης (τιμάοντος) τιμῶντος

323 β. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος σε –έω

Α'. Ενεργητική φωνή

Οριστική	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(ποιέω) ποιῶ	(ἐποίειον) ἐποίουν
(ποιέεις) ποιεῖς	(ἐποίειες) ἐποίεις
(ποιέει) ποιεῖ	(ἐποίειε) ἐποίει
(ποιέομεν) ποιοῦμεν	(ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν
(ποιέετε) ποιεῖτε	(ἐποιέετε) ἐποιεῖτε
(ποιέουσι) ποιοῦσι(ν)	(ἐποίειον) ἐποίουν
(ποιέετον) ποιεῖτον	(ἐποιέετον) ἐποιεῖτον
(ποιέετον) ποιεῖτον	(ἐποιεέτην) ἐποιεῖτην

Β'. Μέση φωνή

Προστακτική	
<p>— (τιμάου) τιμῶ (τιμαέσθω) τιμάσθω</p> <p>— (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμαέσθων) τιμάσθων ἢ (τιμαέσθωσαν) τιμάσθωσαν (τιμάεσθον) τιμᾶσθον (τιμαέσθων) τιμάσθων</p>	
Απαρέμφατο	(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι
Μετοχή	(τιμαόμενος) τιμώμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον

(ποιέ-ω = ποιῶ· θ. ποιε-)

Β'. Μέση φωνή

Οριστική	
(ποιέομαι) ποιούμαι	(ἐποιέομην) ἐποιούμην
(ποιέη ή -ει) ποιῆ ή -εῖ	(ἐποιέου) ἐποιού
(ποιέεται) ποιεῖται	(ἐποιέετο) ἐποιεῖτο
(ποιέομεθα) ποιούμεθα	(ἐποιέομεθα) ἐποιούμεθα
(ποιέεσθε) ποιεῖσθε	(ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε
(ποιέονται) ποιοῦνται	(ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο
(ποιέεσθον) ποιεῖσθον	(ἐποιέεσθον) ἐποιεῖσθον
(ποιέεσθον) ποιεῖσθον	(ἐποιεέσθην) ἐποιεῖσθην

Α'. Ενεργητική φωνή

Ενεστώτας

Υποτακτική	Ευκτική
(ποιέω) ποιῶ	(ποιέοιμι) ποιοῖμι ¹
(ποιέης) ποιῆς	(ποιέοις) ποιοῖς ¹
(ποιέη) ποιῆ	(ποιέοι) ποιοῖ ¹ ἢ (ποιεοίην) ποιοίην ²
(ποιέωμεν)	(ποιέοιμεν)
ποιῶμεν	ποιοῖμεν
(ποιέητε) ποιῆτε	(ποιέοιτε) ποιοῖτε
(ποιέωσι)	(ποιέοιεν) ποιοῖεν
ποιῶσι(ν)	
(ποιέητον)	(ποιέοιτον)
ποιῆτον	ποιοῖτον
(ποιέητον)	(ποιεοίτην)
ποιῆτον	ποιοίτην

1. α' τύπος ενικού

2. β' τύπος ενικού

Ενεστώτας	
Προστακτική	
<p>—</p> <p>(ποίηε) ποίει</p> <p>(ποιεέτω) ποιείτω</p> <p>—</p> <p>(ποιέετε) ποιείτε</p> <p>(ποιεόντων) ποιούντων ή</p> <p>(ποιεέτωσαν) ποιείτωσαν</p> <p>(ποιέετον) ποιείτον</p> <p>(ποιεέτων) ποιείτων</p>	
Απαρέμφατο	(ποιέεν) ποιείν
Μετοχή	<p>(ποιέων) ποιῶν</p> <p>(ποιέουσα) ποιούσα</p> <p>(ποιέον) ποιούν</p> <p style="text-align: center;">γενική:</p> <p>(ποιέοντος)</p> <p>ποιούντος</p> <p>(ποιεούσης)</p> <p>ποιούσης</p> <p>(ποιέοντος)</p> <p>ποιούντος</p>

Β'. Μέση φωνή

Υποτακτική	Ευκτική
(ποιέωμαι) ποιῶμαι	(ποιεοίμην) ποιοίμην
(ποιέη) ποιῆ	(ποιέοιο) ποιοῖο
(ποιέηται) ποιῆται	(ποιέοιτο) ποιοῖτο
(ποιεώμεθα) ποιώμεθα	(ποιεοίμεθα) ποιοίμεθα
(ποιέησθε) ποιῆσθε	(ποιέοισθε) ποιοῖσθε
(ποιέωνται) ποιῶνται	(ποιέοιντο) ποιοῖντο
(ποιέησθον) ποιῆσθον	(ποιέοισθον) ποιοῖσθον
(ποιέησθον) ποιῆσθον	(ποιεοίσθην) ποιοίσθην

Προστακτική	
<p>—</p> <p>(ποιέου) ποιού</p> <p>(ποιεέσθω) ποιείσθω</p> <p>—</p> <p>(ποιέεσθε) ποιείσθε</p> <p>(ποιεέσθων) ποιείσθων ή</p> <p>(ποιεέσθωσαν) ποιείσθωσαν</p> <p>(ποιέεσθον) ποιείσθον</p> <p>(ποιεέσθων) ποιείσθων</p>	
Απαρέμφατο	<p>(ποιέεσθαι)</p> <p>ποιείσθαι</p>
Μετοχή	<p>(ποιεόμενος)</p> <p>ποιούμενος</p> <p>(ποιεομένη)</p> <p>ποιουμένη</p> <p>(ποιεόμενον)</p> <p>ποιούμενον</p>

323 γ. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος σε –όω

Α'. Ενεργητική φωνή

Οριστική	
Ενεστώτας	Παρατατικός
(δηλόω) δηλώω	(έδήλοον) έδήλουν
(δηλόεις) δηλοῖς	(έδήλοες) έδήλους
(δηλόει) δηλοῖ	(έδήλοε) έδήλου
(δηλόομεν) δηλοῦμεν	(έδηλόομεν) έδηλοῦμεν
(δηλόετε) δηλοῦτε	(έδηλόετε) έδηλοῦτε
(δηλόουσι) δηλοῦσι(ν)	(έδήλοον) έδήλουν
(δηλόετον) δηλοῦτον	(έδηλόετον) έδηλοῦτον
(δηλόετον) δηλοῦτον	(έδηλοέτην) έδηλούτην

Ενεστώτας	
Υποτακτική	Ευκτική
(δηλόω) δηλῶ	(δηλόοιμι) δηλοῖμι ¹ (δηλόοις) δηλοῖς ¹
(δηλόης) δηλοῖς	(δηλόοι) δηλοῖ ¹ ἢ (δηλοοίην) δηλοίην ²
(δηλόη) δηλοῖ	(δηλοοίης) δηλοίης ² (δηλοοίη) δηλοίη ²
(δηλόωμεν) δηλῶμεν	(δηλόοιμεν) δηλοῖμεν
(δηλόητε) δηλῶτε	(δηλόοιτε) δηλοῖτε
(δηλόωσι) δηλῶσι(ν)	(δηλόοιεν) δηλοῖεν
(δηλόητον) δηλῶτον	(δηλόοιτον) δηλοῖτον
(δηλόητον) δηλῶτον	(δηλοοίτην) δηλοίτην

-
1. α' τύπος ενικού
 2. β' τύπος ενικού

(δηλό-ω = δηλῶ· θ. δηλο-)

Β'. Μέση φωνή

Οριστική	
(δηλόομαι) δηλοῦμαι	(έδηλοόμην) έδηλούμην
(δηλόη ή -ει) δηλοῖ	(έδηλόου) έδηλοῦ
(δηλόεται) δηλοῦται	(έδηλόετο) έδηλοῦτο
(δηλοόμεθα) δηλούμεθα	(έδηλοόμεθα) έδηλούμεθα
(δηλόεσθε) δηλοῦσθε	(έδηλόεσθε) έδηλοῦσθε
(δηλόονται) δηλοῦνται	(έδηλόοντο) έδηλοῦντο
(δηλόεσθον) δηλοῦσθον	(έδηλόεσθον) έδηλοῦσθον
(δηλόεσθον) δηλοῦσθον	(έδηλοέσθην) έδηλούσθην

Υποτακτική	Ευκτική
(δηλώωμαι) δηλῶμαι	(δηλοοίμην) δηλοίμην
(δηλόη) δηλοῖ	(δηλόοιο) δηλοῖο
(δηλόηται) δηλῶται	(δηλόοιτο) δηλοῖτο
(δηλωώμεθα) δηλώμεθα	(δηλοοίμεθα) δηλοίμεθα
(δηλόησθε) δηλῶσθε	(δηλόοισθε) δηλοῖσθε
(δηλόωνται) δηλῶνται	(δηλόοιντο) δηλοῖντο
(δηλόησθον) δηλῶσθον	(δηλόοισθον) δηλοῖσθον
(δηλόησθον) δηλῶσθον	(δηλοοίσθην) δηλοίσθην

Α'. Ενεργητική φωνή

Ενεστώτας	
Προστακτική	
— (δήλοε) δήλου (δηλοέτω) δηλούτω — (δηλόετε) δηλοῦτε (δηλοόντων) δηλούντων ή (δηλοέτωσαν) δηλούτωσαν (δηλόετον) δηλοῦτον (δηλοέτων) δηλούτων	
Απαρέμφατο	(δηλό-εν) δηλοῦν
Μετοχή	(δηλόων) δηλῶν (δηλόουσα) δηλοῦσα (δηλόον) δηλοῦν γενική: (δηλόοντος) δηλοῦντος (δηλοούσης) δηλούσης (δηλόοντος) δηλοῦντος

Παρατηρήσεις

α) Συνηρημένα ρήματα σε -άω

324. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην α' τάξη (σε -άω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις

φωνηέντων: 1) α + ε ή α + η = $\bar{\alpha}$:

τίμαε = τίμα, τιμάητε = τιμάτε·

2) α + ει ή α + η = α : τιμάει = τιμά, τιμάη = τιμά·

τιμάη = τιμά·

3) α + ο ή α + ω ή α + ου = ω:

τιμάομεν = τιμάμεν, τιμάωσι =

τιμάωσι, τιμάουσι = τιμάωσι·

4) α + οι = ω : τιμάοιμι = τιμάωμι·

Έτσι από τη συναίρεση του

χαρακτήρα α με το επόμενο

φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων

προκύπτουν οι φθόγγοι $\bar{\alpha}$ (ή α) και

ω (ή ω).

325. Τα ρ. ζῶ, πεινῶ, διψῶ και χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι) έχουν χαρακτήρα η και όχι α (ζή-ω, πεινή-ω, διψή-ω, χρή-ομαι). Κλίνονται γενικά στον ενεστώτα και τον παρατατικό κατά τα ρήματα σε -άω, έχουν όμως η (ή η), όπου τα ρήματα σε -άω έχουν ā (ή α):

Το ρ. ζῶ

Οριστ. και υποτ. ενεστ. (ζή-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι(ν).

Οριστ. παρατ. (ἔ-ζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε, ἔζων.

Ευκτ. ενεστ. (ζη-οίν) ζῶην, ζῶης, ζῶη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν.

Προστ. ενεστ. μόνο β' εν. (ζῆ-ε) ζῆ και γ' εν. (ζη-έτω) ζήτω.

Απαρ. ενεστ. (ζῆ-εν) ζῆν.

Μετ. ενεστ. (ζή-ων) ζῶν, ζῶσα, ζῶν

Β'. Μέση φωνή

Προστακτική	
<p>— (δηλόου) δηλοῦ (δηλοέσθω) δηλούσθω — (δηλόεσθε) δηλοῦσθε (δηλοέσθων) δηλούσθων ἢ (δηλοέσθωσαν) δηλούσθωσαν (δηλόεσθον) δηλοῦσθον (δηλοέσθων) δηλούσθων</p>	
Απαρέμφατο	(δηλόεσθαι) δηλοῦσθαι
Μετοχή	(δηλοόμενος) δηλούμενος (δηλοομένη) δηλουμένη (δηλοόμενον) δηλούμενον

Το ρ. πεινῶ και διψῶ

Οριστ. και υποτ. ενεστ. (πεινή-ω) πεινῶ, πεινής, πεινή κτλ.

Οριστ. παρατ. (έ-πείνη-ον) έπεινών, έπεινής, έπεινή κτλ.

Ευκτ. ενεστ. (πεινη-οίην) πεινώην, πεινώης, πεινώη κτλ.

Προστ. ενεστ. (πείνη-ε) πείνη, πεινήτω, πεινήτε, πεινώντων κτλ.

Απαρ. ενεστ. (πεινή-εν) πεινήν.

Μετ. ενεστ. (πεινή-ων) πεινῶν, -ῶσα, -ῶν.

Έτσι και (διψή-ω) διψῶ, διψής, διψή κτλ.

Το ρ. χρῶμαι

Οριστ. ενεστ. (χρή-ομαι) χρῶμαι, χρή, χρήται, χρώμεθα, χρήσθε, χρῶνται.

παρατ. (έ-χρη-όμην) έχρώμην, έχρῶ, έχρῆτο, έχρώμεθα, έχρῆσθε, έχρῶντο.

Υποτ. ενεστ. (χρή-ωμαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται κτλ.

Ευκτ. ενεστ. (χρη-οίμην) χρώμην, χρῶο, χρῶτο, χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο.

Προστ. ενεστ. (χρή-ου) χρῶ, χρήσθω, χρῆσθε, χρήσθων ή χρήσθωσαν.

Απαρ. ενεστ. (χρή-εσθαι) χρῆσθαι.

Μετ. (χρη-όμενος) χρώμενος κτλ.

β) Συνηρημένα ρήματα σε -έω

326. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στη β' τάξη (σε -έω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις φωνηέντων: 1) ε + ε = ει: ποίεε = ποίει, ποιέετε = ποιείτε· 2) ε + ο = ου: ποιόομεν = ποιοῦμεν, ποιέον = ποιοῦν·

3) το ε με μακρόχρονο φωνήεν ή δίφθογγο συναιρείται στο ίδιο μακρό-χρονο φωνήεν ή δίφθογγο: ποιέω = ποιῶ, ποιέητε = ποιῆτε, ποιέεις = ποιεῖς, ποιέοιμι = ποιοῖμι, ποιέουσα = ποιοῦσα, ποιέης = ποιῆς, ποιέ-ουσι = ποιοῦσι. Ἔτσι προκύπτουν οι φθόγγοι ω, η - η, ει, οι και ου.

327. Τα ρήματα σε -έω με θέμα μονοσύλλαβο συναιρούνται μόνο, όπου μετά το χαρακτήρα ε ακολουθεί άλλο ε ή ει:

Οριστ. ενεστ. πλέω, πλεις, πλειῖ, πλέομεν, πλειῖτε, πλέουσι· παρατ. ἔπλεον, ἔπλεις, ἔπλει, ἐπλέομεν, ἐπλειῖτε, ἔπλεον. Ὑποτ. ενεστ. πλέω, πλήρης, πλήρη κτλ. Ευκτ. ενεστ. πλέοιμι, πλέοις, πλέοι κτλ. Προστ. ενεστ. πλειῖ, πλείτω, πλειῖτε, πλεόντων ή πλείτωσαν.

Απαρ. ενεστ. πλείν. Μετ. ενεστ. πλέων, πλέουσα, πλέον.

Έτσι και τα ρ. θέω (= τρέχω), νέω (= πλέω), πνέω, ρέω, χέω (= χύνω) κ.ά.

Οριστ. ενεστ. δέομαι, δέη (ή δέει), δείτε, δεόμεθα, δείσθε, δέονται· παρατ. έδεόμην, έδέου, έδειτο, έδεόμεθα, έδεισθε, έδέοντο. Υποτ. ενεστ. δέωμαι, δέη, δέηται κτλ.

Ευκτ. ενεστ. δεοίμην, δέοιο, δέοιτο κτλ. Προστ. ενεστ. δέου, δείσθω, δείσθε, δείσθων ή δείσθωσαν.

Απαρ. ενεστ. δείσθαι. Μετοχή ενεστ. δεόμενος, δεομένη, δεόμενον.

γ) Συνηρημένα ρήματα σε -όω

328. Στα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην γ' τάξη (σε -όω) γίνονται οι ακόλουθες συναιρέσεις φωνηέντων:

1) ο + ε ή ο + ο ή ο + ου = ου: δήλοε = δήλου, δηλόομεν = δηλοῦμεν, δηλόουσι = δηλοῦσι·

2) ο + η ή ο + ω = ω: δηλόητε = δηλώτε, δηλόωσι = δηλώσι·

3) ο + ει ή ο + η ή ο + οι = οι: δηλόει = δηλοῖ, δηλόη = δηλοῖ, δηλό-οι = δηλοῖ.

Έτσι από τη συναίρεση του χαρακτήρα ο με το επόμενο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων προκύπτουν οι φθόγγοι ω, οι και ου.

329. Το ρ. ῥιγῶ (= με πιάνει ρίγος, κρυώνω) είχε χαρακτήρα ω (θ. ῥιγω-) και για τούτο, όταν συναιρείται, έχει ω και ω̣, όπου τα ρήματα σε -ῶω έχουν ου ή οι (δηλ. συναιρεί το χαρακτήρα ω με το επόμενο φωνήεν των (ολικών) καταλήξεων παντού σε ω και ω̣): Οριστ. ενεστ. (ῥιγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ, ῥιγῶμεν, ῥιγῶτε, ῥιγῶσι(ν)· παρατ. (ἔρριγω-ον) ἔρριγων, ἔρριγως, ἔρριγω, ἔρριγῶμεν, ἔρριγῶτε, ἔρριγων. Υποτ. (ῥιγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ. Ευκτ. (ῥιγω-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης, ῥιγῶη κτλ. Προστ. δεν έχει. Απαρ. (ῥιγῶ-εν) ῥιγῶν. Μετ. (ῥιγῶ-ων) ῥιγῶν, γεν. ῥιγῶντος κτλ.

2.Οι άλλοι χρόνοι

330. Τα συνηρημένα ρήματα, όπως και τα λοιπά φωνηεντόληκτα (βλ. §290), σχηματίζουν τους άλλους χρόνους εκτός από τον ενεστώτα και τον παρατατικό, αφού προστεθούν στο ρηματικό θέμα οι σχετικές (φαινομενικές) καταλήξεις. Αλλά στους χρόνους αυτούς ο βραχύ-χρονος χαρακτήρας του θέματος κανονικά εκτείνεται εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων (πβ. §62, 7, β), δηλαδή:

1. Το ᾱ εκτείνεται σε η:
τιμῶ (θ. τιμα-) τιμή-σω, ἐ-τίμη-σα,
τε-τίμη-κα, ἐ-τε-τιμή-κειν·
τιμή-σομαι, ἐ-τιμη-σάμην,
τιμη-θήσομαι, ἐ-τιμή-θην,
τε-τίμη-μαι, ἐ-τε-τιμή- μην (έτσι και
στα παράγωγα: τιμη-τός, τιμη-τέος,
τιμη-τής, τίμη-μα κτλ.).

2. Το ε εκτείνεται σε η:

ποιῶ (θ. ποιε-), ποιή-σω, ἐ-ποίη-σα,
πε-ποίη-κα, ἐ-πε-ποίη-κειν·
ποιή-σομαι, ἐ-ποιη-σάμην,
ποιη-θήσομαι, ἐ-ποιή-θην,
πε-ποίη-μαι, ἐ-πε-ποιή-μην (έτσι και:
ποιη-τός, ποιη-τέος, ποιη-τής,
ποίη-σις, ποίη-μα κτλ.).

3. Το ο εκτείνεται σε ω:

δηλῶ (θ. δηλο-) δηλώ-σω, ἐ-δήλω-σα,
δε-δήλω-κα, ἐ-δε-δήλώ-κειν·
δηλώ-σομαι, ἐ-δηλω-σάμην,
δηλω-θήσομαι, ἐ-δηλώ-θην,
δε-δήλω-μαι, ἐ-δε-δήλώ-μην (έτσι
και: δηλω-τός, δηλω-τέος, δήλω-σις
κτλ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΜΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ Ή ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ

331. Αντίθετα με τον προηγούμενο γενικό κανόνα (§330):

1. Τα συνηρημένα ρήματα σε -ǎω που εμπρός από το χαρακτήρα έχουν το φθόγγο ε ή ι ή ρ εκτείνουν το χαρακτήρα ǎ σε ā (και όχι σε η) εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων.

2. Μερικά συνηρημένα ρήματα φυλάγουν το βραχύχρονο χαρακτήρα α ή ε ή ο σε όλους τους χρόνους ή σε ορισμένους απ' αυτούς.

3. Μερικά συνηρημένα ρήματα ή φυλάγουν ή εκτείνουν το βραχύχρονο χαρακτήρα, αλλά συγχρόνως παίρνουν και το φθόγγο σ στο

τέλος του θέματος σε ορισμένους χρόνους (ή γιατί εξ αρχής υπήρχε σ στο θέμα τους ή από αναλογία προς άλλα)· πβ. §291.

4. Μερικά συνηρημένα ρήματα παρουσιάζουν και άλλες διαφορές ή ανωμαλίες. Έτσι τα ρήματα αυτά σχηματίζουν τους χρόνους όπως φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

α) Από τα συνηρ. ρ. σε -άω

1. Ρήματα που εκτείνουν το χαρακτ. ᾱ σε ā (με φθόγγο ε ή ι ή ρ εμπρός από το χαρακτήρα)

αἰτιά-ομαι = -ῶμαι (= κατηγορώ), (θ. αἰτιά-), παρατ. ἠτιᾶόμην -ώμην, μέσ. μέλλ. αἰτιά'-σομαι, μέσ. αόρ. ἠτιᾶ-σάμην, (παθ. μέλλ. αἰτιά-θήσομαι, με-ταγ.), παθ. αόρ. ἠτιᾶ'-θην, παρακ. ἠτιᾶ-μαι, υπερσ. ἠτιᾶ'-μην. Ρημ. επίθ. αἰτιά-τέος.

(ἀπο)δειλιά-ω = -ῶ (= εἶμαι
δειλός, δεν τολμώ), (θ. δειλιά),
παρατ. ἀπ-ε-δειλιάον -ων, μέλλ.
ἀπο-δειλιά'-σω, αόρ. ἀπ-ε-δειλιά-σα,
παρακ. ἀπο-δε-δειλιά-κα. Ρημ. επίθ.
ἀπο-δειλιά-τέον.

ἐά-ω = ἐῶ (= αφήνω), (θ. ἐᾶ),
παρατ. εἶᾶον -ων, μέλλ. ἐᾶ-σω, αόρ.
εἶᾶ-σα, παρακ. εἶᾶ-κα. Παθ. ἐάομαι-
ῶμαι, παρατ. δεν έχει, μέσ. μέλλ. ως
παθ. ἐᾶ'-σομαι, παθ. αόρ. εἶᾶ'-θην,
παρακ. εἶᾶ-μαι. Ρημ. επίθ. ἐᾶ-τέος.

θηρά-ω = ῶ (= κυνηγώ), (θ.
θηρᾶ-), παρατ. ἐ-θήρᾶον-ων, μέλλ.
θη-ρά-σω, αόρ. ἐ-θήρᾶ-σα, παρακ.
τε-θήρᾶ-κα, υπερσ. ἐ-τε-θηρᾶ'-κειν.
Μέσ. και παθ. θηράομαι -ῶμαι· τα
λοιπά ποιητ. και μεταγ. Ρημ. επίθ.
θηρᾶ-τός, θηρᾶ-τέος. Παράγ.
θηρᾶ-τής, θήρᾶ-μα κτλ.

ἰά-ομαι = ἰῶμαι (= γιατρεύω), (θ.
ἰᾶ-), παρατ. ἰᾶόμην -ώμην, μέσ. μέλλ.

ἰᾱ-σομαι, μέσ. αόρ. ἰᾱ-σάμην, παθ.
αόρ. με παθ. διάθ. ἰᾱ'-θην. Ρημ.
επίθ. ἰᾱ-τός, ἰᾱ-τέος. Παράγ. ἰᾱ-σις,
ἰᾱ-μα, ἰᾱ-τρὸς κτλ.

2. Ρήματα που φυλάγουν παντού το βραχύχρονο χαρακτ. ᾱ και έχουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

γελά-ω = -ῶ (αρχικό θ. γελάσ-·
απ' αυτό ενεστ. γελάσ-ω = γελάω -ῶ
(βλ. §64, 1) παρατ. ἐγέλαον -ων,
μέσ. μέλλ. ως ενεργ. γελά-σομαι (με
απλοποιή-ηση από το γελάσ-σομαι,
αόρ. ἐ-γέλα-σα (από το ἐ-γέλασ-σα).
Παθ. (κατα) γελά-ομαι -ῶμαι, αόρ.
ἐ-γελάσ-θην, παρακ. γε-γέ-λασ-μαι.
Ρημ. επίθ. κατα-γέλασ-τος.

σπά-ω = σπῶ (αρχ. θ. σπασ-· πβ.
γελάω -ῶ), παρατ. ἔσπαον -ων,
μέλλ. σπάσω (από το σπάσ-σω), αόρ.
ἔ-σπά-σα (από το ἔ-σπάσ-σα). Παθ.

σπάομαι -ῶμαι, παρατ. ἐ-σπάόμην -
ώμην, μέσ. μέλλ. σπᾶ-σομαι (από το
σπᾶσ-σομαι), μέσ. αόρ. ἐ-σπᾶ-σάμην
(από το ἐ-σπᾶσ-σάμην), παρακ.

ἔ-σπᾶ-σ-μαι. Ρημ. επίθ.

ἀνά-σπᾶσ-τος, ἀ-διά-σπᾶσ-τος κτλ.

χαλᾶ-ω = -ῶ (= χαλαρώνω),
(αρχ. θ. χαλᾶσ-· πβ. γελάω -ῶ),
παρατ. ἐχάλαον -ων, αόρ. ἐ-χάλα-σα
(από το ἐ-χάλασ-σα). Παθ. χαλᾶ'ομαι
-ῶμαι, παθ. αόρ. ἐ-χαλᾶ'σ-θην.

3. Ρήματα που έχουν παντού μακρόχρονο χαρακτήρα ā και παίρνουν σ μόνο εμπρός από το θ και τ

δρά-ω = δρῶ (= κάνω, ενεργώ),
(θ. δρᾶ- και από αναλογία δρᾶσ-),
παρατ. ἔδρᾶον -ων, μέλλ. δρᾶ'-σω,
αόρ. ἔ-δρᾶ-σα, παρακ. δέ-δρᾶ-κα.

Παθ. δράο-μαι -ῶμαι, ἐδρᾶόμην -
ώμην, αόρ. ἐ-δρᾶ'-σ-θην, παρακ.
δέ-δρᾶ-μαι. Ρημ. επίθ. δρᾶ-σ-τέον.
Παράγ. δρᾶμα, δρᾶ-σις, δρᾶ'-σ-της
κτλ.

β) Από τα συνηρ. ρ. σε -έω
1. Ρήματα που φυλάγουν παντού
ή σε ορισμένους τύπους το
βραχύχρονο χαρακτήρα χωρίς να
παίρνουν σ

αίνέω = -ῶ (θ. αίνε-), συνήθ.
σύνθ. ἐπαινῶ, παραινῶ κτλ., παρατ.
ἦνεον -ουν, μέλλ. αίνέ-σω, αόρ.
ἦνε-σα, παρακ. ἦνε-κα. Παθ.
αίνέομαι -οῦμαι, παρατ. ἦνεόμην -
ούμην, μέσ. μέλλ. ως ενεργ.
αίνέ-σομαι, παθ. μέλλ. αίνε-θήσομαι,
παθ. αόρ. ἦνέ-θην, παρακ. ἦνη-μαι.
Ρημ. επίθ. αίνε-τός, αίνε-τέος.

αἰρέ-ω = -ῶ (= πιάνω, κυριεύω),
(θ. αἶρε- και Fελ-), παρατ. ἤρεον,
μέλλ. αἰρήσω, αόρ. εἶλον (βλ. §314,
2), παρακ. ἤρη-κα, υπερσ. ἤρή-κειν.
(Ὡς παθ. του αἰρέω χρησιμεύει το ρ.
ἀλίσκομαι = πιάνομαι, κυριεύομαι).
Μέσ. με ενεργ. σημασία αἰρέομαι
-οὔμαι (= εκλέγω, προτιμῶ), παρατ.
ἤρεόμην -οὔ- μην, μέλλ. αἰρή-σομαι,
αόρ. β' εἶλ-όμην (βλ. §314, 2),
παρακ. ἤρη-μαι, υπερσ. ἤρή-μην.
Παθ. αἰρέομαι -οὔμαι (= εκλέγομαι,
προτιμιέμαι), παρατ. ἤρεόμην
-οὔμην, μέλλ. αἶρε-θήσομαι, αόρ.
ἤρέ-θην, παρακ. ἤρη-μαι, υπερσ.
ἤρή-μην, συντελ. μέλλ. ἤρή-σομαι, ἢ
ἤρη-μένος ἔσομαι. Ρημ. επίθ.
αἶρε-τός, αἶρε-τέος. Παράγ. αἶρε-σις
κτλ.

δέ-ω = δῶ (= δένω), (θ. δε-),
παρατ. -έδεον -ουν, μέλλ. δή-σω,
αόρ. ἔ-δη- σα, παρακ. δέ-δε-κα,

υπερσ. ἐ-δε-δέ-κειν. Παθ. δέομαι -
οὔμαι, παρατ. -ε-δε- όμην -ούμην,
παθ. μέλλ. δε-θήσομαι, παθ. αόρ.
ἐ-δέ-θην, παρακ. δέ-δε-μαι, υπερσ.
ἐ-δε-δέ-μην. Ρημ. επίθ. δε-τός, δε-
τέος. Παράγ. δέ-σις, δέ-μα κτλ.

ἐμέω = ἐμῶ (= ξρνῶ), (θ. ἐμε-),
παρατ. ἡμεον -ουν, αόρ. ἡμε-σα.
Παράγ. ἔμε-σις, ἔμετος κτλ.

καλέ-ω = καλῶ (αρχ. θ. καλ-, με
πρόσφυμα ε: καλε-, με μετάθεση και
έκταση του α: κλη-), παρατ. ἐκάλεον
-ουν, μέλλ. συνηρημ. καλῶ (από το
κα- λέ-σω· βλ. § 64, 1), αόρ. ἐ-κάλε-
σα, παρακ. κέ-κλη-κα, υπερσ.
ἐ-κε-κλή-κειν. Παθ. καλέομαι -οὔμαι,
παρατ. ἐκαλεόμην -ούμην, μέσ.
μέλλ. καλοὔμαι (από το καλέ-σομαι·
βλ. §64, 1), μέσ. αόρ. ἐ-καλε-σάμην,
παθ. μέλλ. κλη-θήσο-μαι, παθ. αόρ.
ἐ-κλή-θην, παρακ. κέ-κλη-μαι,
υπερσ. ἐ-κε-κλή-μην. Ρημ. επίθ.

κλη-τός, κλη-τέος. Παράγ. κλη-σις, κλη-τήρ κτλ.

χέ-ω, χείς, χεί κτλ.: βλ. §327 (= χύνω), (θ. χεF- = χευ-, αδύνατο θ. χϋ-), παρατ. -έ-χε-ον (έν-έ-χε-ον, έν-έ-χεις, έν-έ-χει κτλ.), μέλλ. χέ-ω (όμοιος με τον ενεστ.), αόρ. -έ-χε-α (έν-έ-χε-α, έν-έ-χε-ας, έν-έ-χε-ε κτλ.). Παθ. χέομαι, παρατ. έ-χε-όμην, μέσ. μέλλ. χέ-ομαι (όμοιος με τον ενεστ.), μέσ. αόρ. -ε-χε-άμην (έν-ε-χε-άμην, έν-ε-χέ-ω, έν-ε-χέ-ατο κτλ., υποτ. -χέ-ωμαι, μετ. -χε-άμε-νος), παθ. μέλλ. -χϋ-θήσομαι, παθ. αόρ. έ-χϋ-θην, παρακ. κέ-χϋ-μαι, υπερσ. έ-κε-χύ-μην. Ρημ. επίθ. χυ-τός. Παράγ. χύσις, χύμα κτλ.

2. Ρήματα που κρατούν παντού το βραχύχρονο χαρακτήρα ε και έχουν ή παίρνουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

αἰδέομαι = -οὔμαι (= ντρέπομαι, σέβομαι), (θ. αἶδεσ-· ο ενεστ. από το αἰδέσ-ομαι = αἰδέ-ομαι = -οὔμαι· βλ. §64, 1), παρατ. ἤδεόμην -ούμην, μέσ. μέλλ. αἰδέ-σομαι (από το αἰδέσ-σομαι), μέσ. αόρ. ἤδε-σάμην (από το ἤδεσ-σάμην), παθ. αόρ. ως μέσ. ἠδέσ-θην, παρακ. ἠδεσ-μαι. Ρημ. επίθ. αἶδεσ-τός, αἶδεσ-τέον. Παράγ. αἶδε-σις, αἰδέ-σιμος κτλ.

ἀκέομαι = -οὔμαι (= θεραπεύω), (θ. ἀκεσ-· ο ενεστ. από το ἀκέσ-ομαι = ἀκέ-ομαι = -οὔμαι· βλ. §64, 1), μέλλ. ἀκοῦμαι (από το ἀκέ-σομαι), αόρ. ἠκεσάμην (από το ἠκεσ-σάμην). Ρημ. επίθ. ἀκεστὸς (ἀνήκεστος).

ἀλέ-ω = -ῶ (= αλέθω), (αρχ. θ. ἀλ-, με πρόσφυμα ε: ἀλε-· πβ. καλέω -ῶ), (ποιητ. και μεταγεν. παρατ. ἤλεον -ουν, αόρ. ἤλε-σα, παρακ. με αττ. αναδιπλ. ἀλ-ἤλε-κα. Παθ. αόρ. ἤλέ-σ-θην), παρακ. ἀλ-ἤλε-(σ)-μαι. Παράγ. ἄλε-σις, ἄλε-σ-μα, ἀλε-σ-μός, ἀλέ-της (= αυτός που αλέθει, ὄνος ἀλέτης = μυλόπετρα), ἀλε-τρίς (= γυναίκα που αλέθει), ἀλε-τὸς (= ἄλεσμα).

ἀρκέ-ω = -ῶ (αρχ. θ. ἀρκεσ-· ο ενεστ. από το ἀρκέσ-ω = ἀρκέ-ω = -ῶ· βλ. § 64, 1), παρατ. ἤρκεον -ουν, μέλλ. ἀρκέ-σω (από το ἀρκέσ-σω), αόρ. ἤρκε-σα (από το ἤρκεσ-σα). Παθ. ἀρκέομαι -οῦμαι, εύχρ. το γ' εν. ἀρκεῖται (μεταγεν. παθ. μέλλ. ἀρκεσ-θήσομαι, παθ. αόρ. ἤρκεσ-θην, παρακ. ἤρκεσ-μαι). Παράγ. ἄρκε-σις (= επικουρία, υπηρεσία), ἄρκεσ-μα (= βοήθεια), ἀρκε-τὸς κτλ.

ξέ-ω (= ξύνω), (θ. ξεσ-· ο ενεστ. από το ξέσ-ω = ξέ-ω, βλ. §64, 1), αόρ. ἔ-ξε-σα (από το ἔ-ξεσ-σα). Ρημ. επίθ. ξεσ-τός, ἄ-ξεσ-τος. Παράγ. ξέ-σις κτλ.

τελέ-ω = -ῶ (= εκτελώ), (αρχ. θ. τελεσ-· ο ενεστ. από το τελέσ-ω = τε-λέ-ω = -ῶ· βλ. §64, 1), παρατ. ἐ-τέλε-ον = -ουν, μέλλ. συνηρ. τελῶ (από το τελέ-σω), αόρ. ἐ-τέλε-σα (από το ἐ-τέλεσ-σα), παρακ. τε-τέλε-κα, υπερσ. ἐ-τε-τελέ-κειν. Παθ. τελέομαι -οῦμαι, παρατ. ἐτελεόμην -ούμην, παθ. μέλλ. τελεσ-θήσομαι, μέσ. αόρ. ἐ-τελε-σάμην (από το ἐ-τελεσ-σάμην), παθ. αόρ. ἐ-τελέσ-θην, παρακ. τε-τέλεσ-μαι, υπερσ. ἐ-τε-τελέσ-μην). Ρημ. επίθ. ἄ-τέλεσ-τος, ἐπι-τελεσ-τέος. Παράγ. τέλε-σις, τελε-τή κτλ.

πλέ-ω, πλείς, πλεί κτλ.· βλ. §327(θ. πλεF- = πλευ-, πλε-), παρατ.

ἔ-πλε- ον (-εις, -ει κτλ.), μέλλ. μέσ. ως ενεργ. πλεύ-σομαι και δωρικός πλεу-σοῦμαι (-σεῖ, -σεῖται κτλ.), αόρ. ἔ-πλεу-σα, παρακ. πέ-πλεу-κα, υπερσ. ἐ-πε-πλεύ-κειν. Παθ. παρακ. πέ-πλευσ-μαι. Ρημ. επίθ. πλευσ-τός, ἄ-πλευσ-τος, πλευσ-τέον.

πνέ-ω, πνεῖς, πνεῖ κτλ.: βλ. §327 (θ. πνεF- = πνευ- = πνε-), παρατ. ἔ-πνε- ον (-εις, -ει κτλ.), μέλλ. μέσ. ως ενεργ. πνεύ-σομαι και δωρικός πνευσοῦμαι (-σεῖ, -σεῖται κτλ.), αόρ. ἔ-πνεу-σα, παρακ. πέ-πνεу-κα. Αρχαιότερος τύπος παθ. παρακ. πέ-πну-μαι, από αδύνατο θ. πну- (= έχω πνοή, είμαι συνετός). Παράγ. πνεуσ-τός, πνεῦ-μα κτλ.

γ) Από τα συνηρ. ρ. σε -όω

1. Ρήματα που κρατούν το βραχύχρονο χαρακτήρα, χωρίς να παίρνουν σ

ἀρό-ω = -ῶ (= αλετρίζω, οργώνω), (θ. ἄρο-), ἀόρ. ἤρο-σα. Παθ. ἀρόομαι -οῦμαι. Ρημ. επίθ. ἄρο-τός. Παράγ. ἄρο-τος, ἄρο-σις, ἀρό-σιμος, ἄρο-τήρ, ἄρο-τρον κτλ.

2. Ρήματα που εκτείνουν το βραχύχρονο χαρακτήρα και παίρνουν σ εμπρός από το θ, μ, τ

χό-ω = χῶ (= σκεπάζω με χώμα) (θ. χο-). Ενεστ. χῶ, χοῖς, χοῖ κτλ. (απαρ. χοῦν, συγχοῦν), παρατ. ἔχοον -οον (-ους, -ου κτλ.), μέλλ. χώ-σω, ἀόρ. ἔ-χω-σα, παρακ. κέ-χω-κα. Παθ. -χόομαι -οῦμαι, παρατ.

-εχοόμην -ούμην (έχοῦ, έχοῦτο κτλ.),
παθ. αόρ. έ-χώ-σ-θην, παρακ.
κέ-χω-σ-μαι. Ρημ. επίθ. χω-σ-τός.
Παράγ. χῶ-σις κτλ. Στον ενεστ.
υπάρχει και τύπος χών-νυ-μι, κατά
τα ρ. σε -μι (χώσ-νυ-μι, βλ. §333).

27ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β΄ ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ΣΕ -ΜΙ)

Διαίρεση των ρημάτων σε -μι

332. Τα ρήματα της β΄ συζυγίας,
δηλ. όσα λήγουν σε -μι, διαιρούνται
κατά το χαρακτήρα του ρηματ.

θέματος, όπως και τα ρήματα της α΄
συζυγίας:

α) σε συμφωνόληκτα: δείκ-νυ-μι (ρ.
θ. δεικ-),

β) σε φωνηεντόληκτα: ἴ-στη-μι (ρ.
θ. στη-) (βλ. §259 και §265).

Α' . Συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι

1. Ενεστώτας και παρατατικός των συμφωνόλ. ρημ. σε -μι

333. Τα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι σχηματίζουν το θέμα του ενεστώτα (και του παρατατικού) από το ρηματικό θέμα, αφού προστεθεί το πρόσφυμα -**νυ-**. Έτσι τα ρήματα αυτά λήγουν σε -**νυμι**. Π.χ.

α) Αφωνόληκτα: δείκ-**νυ-μι**, (κατ)άγ-**νυ-μι** (= συντρίβω, σπάζω), εἶργ-**νυ-μι** (= εμποδίζω την έξοδο, κλείνω μέσα), ζεύγ-**νυ-μι** (= ζεύω, βάζω στο ζυγό), μείγ-**νυ-μι** (= ανακατεύω), πήγ-**νυ-μι** (= μπήγω, στερεώνω), ῥήγ-**νυμι** (= σχίζω, σπάζω), (ἀπο)φράγ-**νυ-μι** (= φράζω) κ.ά.

β) Ενρινόληκτα: ὄμ-**νυ-μι** (= ορκίζομαι).

γ) Υγρόληκτα: πτάρ-**νυ-μαι** (= φτερνίζομαι).

δ) Σιγμόληκτα: Σ' αυτά αφομοιώθηκε ο ρηματ. χαρακτ. σ με το επόμενο ν του προσφύματος, και έτσι λήγουν σε -ννυμι: (ἀμφι)έν-νυ-μι (= ντύνω· από το ἀμφι-έσ-νυ-μι), ζών-νυ-μι (= ζώνω· από το ζώσ-νυ-μι), κεράν-νυ-μι (= ανακατεύω· από το κεράσ-νυ-μι), κορέν-νυ-μι (= χορταίνω· από το κορέσ-νυ-μι), πετάν-νυ-μι (= απλώνω, ανοίγω· από το πετάσ-νυ-μι), ρών-νυ-μι (= δυναμώνω· από το ρώσ-νυ-μι), σβέν-νυ-μι (= σβήνω· από το σβέσ-νυ-μι), σκεδάν-νυ-μι (= σκορπίζω· από το σκεδάσ-νυ-μι) κ.ά.

334. Τα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι διαφέρουν από τα ρήματα σε -ω μόνο κατά το σχηματισμό του ενεστώτα και του παρατατικού της ενεργ. και μέσης φωνής και κλίνονται στους χρόνους αυτούς κατά το ακόλουθο παράδειγμα:

Παράδειγμα συμφωνόληκτου ρήματος σε -μι (δείκ- νυ-μι, θ. δεικ-)

Ενεστώτας	
Οριστική	
Ενεργητική Φωνή	Μέση Φώνη
δείκ-νῦ-μι	δείκ-νυ-μαι
δείκ-νῦ-ς	δείκ-νυ-σαι
δείκ-νῦ-σι(ν)	δείκ-νυ-ται
δείκ-νυ-μεν	δεικ-νύ-μεθα
δείκ-νυ-τε	δείκ-νυ-σθε
δεικ-νύ-ασι(ν)	δείκ-νυ-νται
δείκ-νυ-τον	δείκ-νυ-σθον
δείκ-νυ-τον	δείκ-νυ-σθον

Παρατατικός

Οριστική

Ενεργητική Φωνή

ἐ-δείκ-νῦ-ν

ἐ-δείκ-νῦ-ς

ἐ-δείκ-νῦ

ἐ-δείκ-νυ-μεν

ἐ-δείκ-νυ-τε

ἐ-δείκ-νυ-σαν

ἐ-δείκ-νυ-τον

ἐ-δεικ-νύ-την

Μέση Φωνή

ἐ-δεικ-νύ-μην

ἐ-δείκ-νυ-σο

ἐ-δείκ-νυ-το

ἐ-δεικ-νύ-μεθα

ἐ-δείκ-νυ-σθε

ἐ-δείκ-νυ-ντο

ἐ-δείκ-νυ-σθον

ἐ-δεικ-νύ-σθην

Οριστική	
Ενεργητική Φωνή	Μέση Φωνή
Μέλλοντας: δείξω Αόριστος: ἔ-δει-ξα Παρακείμεμ.: δε-δει-χα	Μεσ. Μέλλοντας: δείξομαι Μεσ. Αόριστος: ἐ-δειξάμην Παθ. Μέλλοντας: δειχ-θήσομαι Παθ. Αόριστος: ἐ-δείχ-θην Παρακείμενος: δέ-δειγ-μαι Υπερσυντέλικος: ἐ-δε-δείγ-μην Συντ. Μέλλοντας: δεδειγμένος ἔσομαι

Ενεστώτας		
Έγκλιση	Ενεργητική Φωνή	Μέση Φωνή
ΥΠΟΤ.	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύη δεικ-νύ-ηται κτλ.
ΕΥΚΤ.	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
ΠΡΟΣΤ.	δείκ-νῦ, δεικ-νύ-τω, δείκ-νυτε, δεικ-νύ-ντων ή τωσαν, δείκ-νυ-τον, δεικ-νύ-των	δείκ-νυ-σο, δεικ-νύ-σθω, δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων ή-σθωσαν, δείκ-νυ-σθον, δεικ-νύ-σθων

	Ενεργητική Φωνή	Μέση Φωνή
Απαρ.	δεικ-νύ-ναι	δείκ-νυ-σθαι
Μετοχή	δεικ-νύ-ς (γεν. δεικ-νύ-ντος) δεικ-νύ-σα (γεν. δεικ-νύ-σης) δεικ-νύ-ν (γεν. δεικ-νύ-ντος)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον

Παρατηρήσεις

335. Στα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι (δηλ. σε -νυμι ή -ννυμι):

1) Το υ του προσφύματος -νυ- είναι μακρόχρονο στα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. ενεστῶτα και παρατατικού και στο β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεργητ. ενεστῶτα· στους άλλους τύπους της ενεργητ. φωνής και σε όλους τους τύπους της μέσης είναι βραχύχρονο· έτσι σχηματίζονται δύο ενεστωτικά θέματα, το ένα ισχυρό και το άλλο αδύνατο: δείκ-νῦ-μι, δείκ-νῦ-ς, δείκ-νῦ-σι· προστ. δείκ-νῦ· ἐ-δείκ-νῦ-ν, ἐ-δείκ-νῦ-ς, ἐ-δείκ-νῦ· αλλά: δείκ-νῦ-μεν, δείκ-νῦ-τε κτλ· απαρ. δεικ-νύ-ναι· δείκ-νῦ-μαι, δείκ-νῦ-σαι κτλ.

**2) Ο ενεστώτας και ο παρατατικός της ενεργητ. φωνής σχηματίζονται με την προσκόλληση των προσωπικών καταλήξεων απευθείας στο χρονικό θέμα, χωρίς να μεσολαβούν θεματικά φωνήεντα (βλ. §282)· π.χ. δείκ-νυ-μεν, δείκ-νυ-τε, έ-δείκ-νυ-μεν, έδεικ-νυ-τε (χωρίς τα θεματ. φωνήεντα ο και ε: λύ-ο-μεν, λύ-ε-τε κτλ.)· αλλά η υποτακτική και η ευκτική του ενεστ. στην ενεργητ. και μέση φωνή σχηματίζονται όπως και των ρημάτων σε -ω: δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης κτλ.
- δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.
- δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις κτλ.
- δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο κτλ.**

3) Το σ στην κατάλ. -σαι της μέσης φωνής δεν αποβάλλεται, αν και βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα: δείκ-νυ-σαι· επίσης το σ στην

κατάλ. -σο δεν αποβάλλεται στο β' ενικ. του παρατατικού και στο β' ενικ. της προστακτ. του ενεστώτα: ἐ-δείκ-νυ-σο, δείκ-νυ-σο (αλλά στην ευκτική αποβάλλεται: δεικνύοιο· βλ. §64, 1).

2. Οι άλλοι χρόνοι των συμφωνόληκτων ρημάτων σε -μι

336. Στους άλλους χρόνους, εκτός από τον ενεστώτα και τον παρατατικό, τα συμφωνόληκτα ρήματα σε -μι σχηματίζονται όπως τα συμφωνόληκτα βαρύτονα, κατά το χαρακτήρα του ρηματικού θέματος (χωρίς το πρόσφυμα -νυ). Π.χ. δείκ-νυ-μι και δεικ-νύ-ω (ρ. θ. δεικ-), παρατ. ἐ-δείκ-νυ-ν και ἐ-δείκ-νυ-ον, μέλλ. δείξω, αόρ. ἔ-δειξα, παρακ. δέ-δειχ-α. Μέσ. και παθ. δείκ-νυ-μαι, παρατ. ἐ-δεικ-νύ-μην, μέσ. μέλλ. -δείξομαι, μέσ.

αόρ. -ε-δειξάμην, παθ. μέλλ. δειχ-θή-
σομαι, παθ. αόρ. ἐ-δείχ-θην, παρακ.
δέ-δειγ-μαι, υπερσ. ἐ-δε-δείγ-μην,
συντελ. μέλλ. δε-δειγ-μένος ἔσομαι.
Ρημ. επίθ. δεικ-τός, δεικ-τέον.
Παράγ. δεῖγ-μα, δεῖξις, δείκ-της κτλ.

Β' . Φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι

**1. Ενεστώτας, παρατατικός και
αόριστος β' των φωνηεντόληκτων
ρημάτων σε -μι**

**337. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα σε
-μι κανονικά σχηματίζουν το θέμα
του ενεστώτα (και του παρατατικού)
από το ρηματικό θέμα, αφού προ-
στεθεί στην αρχή ο ενεστωτικός
αναδιπλασιασμός. Και είναι ενεστω-
τικός αναδιπλασιασμός η επανάλη-
ψη του αρχικού συμφώνου του
ρηματ. θέματος μαζί με ένα ι:**

(ρ. θ. στη-, σί-στη-μι =) ἴ-στη-μι (= στήνω)· βλ. §64, 1

(ρ. θ. θη-, θί-θη-μι =) τί-θη-μι (= θέτω)· βλ. §69, 1

(ρ. θ. ἰη-, ἰί-ἰη-μι =) ἴ-η-μι (= ρίχνω)· §64, 2

(ρ. θ. δω-, δί-δω-μι =) δί-δω-μι (= δίνω).

338. Τα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι γενικά, όπως και τα συμφωνόληκτα, διαφέρουν από τα ρήματα σε -ω κατά το σχηματισμό του ενεστώτα και του παρατατικού της ενεργητικής και μέσης φωνής.

Αλλά τέσσερα μόνο φωνηεντόληκτα σε -μι, δηλ. τα ρήματα ἴστημι, τίθημι, ἴημι και δίδωμι, διαφέρουν από τα ρήματα σε -ω κατά το σχηματισμό του β' αορίστου.

Τα τέσσερα αυτά ρήματα στους χρόνους αυτούς, δηλ. στον ενεστώτα, τον παρατατικό και τον β' αόριστο, κλίνονται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

339. Παραδείγματα φωνηεντόληκτων ρημάτων σε –μι
 (ρ. ἴστημι, θ. στη-, στα̃-· τίθημι, θ. θη-,θε-·
 ἴημι, θ. ἦ-, ἐ-· δίδωμι, θ. δω-, δο-).

Ενεργητική φωνή			
Οριστική			
Ενεστώτας			
ἴ-στη-μι	τί-θη-μι	ἴ-η-μι	δί-δω-μι
ἴ-στη-ς	τί-θη-ς (τι-θεῖς)	ἴ-η-ς (ἰ-εῖ-ς)	δί-δω-ς
ἴ-στη-σι(v)	τί-θη-σι	ἴ-η-σι(v)	δί-δω-σι(v)
ἴ-στα̃-μεν	τί-θε-μεν	ἴ-ε-μεν	δί-δο-μεν
ἴ-στα̃-τε	τί-θε-τε	ἴ-ε-τε	δί-δο-τε
ἴ-στα̃-σι(v)	τι-θέ-ασι(v)	ἰ-ᾶ-σι(v)	δι-δό-ασι(v)
ἴ-στα̃-τον	τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	δί-δο-τον
ἴ-στα̃-τον	τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	δί-δο-τον

Ενεργητική φωνή			
Υποτακτική			
Ενεστώτας			
ι-στῶ ¹	τι-θῶ ¹	ι-ῶ ¹	δι-δῶ ¹
ι-στῆς	τι-θῆς	ι-ῆς	δι-δῶς
ι-στῆ	τι-θῆ	ι-ῆ	δι-δῶ
ι-στῶμεν	τι-θῶμεν	ι-ῶμεν	δι-δῶμεν
ι-στῆτε	τι-θῆτε	ι-ῆτε	δι-δῶτε
ι-στῶσι(v)	τι-θῶσι(v)	ι-ῶσι(v)	δι-δῶσι(v)
ι-στῆ-τον	τι-θῆ-τον	ι-ῆ-τον	δι-δῶ-τον
ι-στῆ-τον	τι-θῆ-τον	ι-ῆ-τον	δι-δῶ-τον

1. Οι τύποι της υποτακτικής είναι συνηρημένοι:
 (ι-στή-ω) ι-στῶ, (ι-στή-ης) ι-στῆς, (ι-στή-η) ι-στῆ κτλ.,
 (δι-δώ-ω) δι-δῶ, (δι-δώ-ης) δι-δῶς, (δι-δώ-η) δι-δῶ κτλ.

Ενεργητική φωνή			
ΕΥΚΤΙΚΗ			
Ενεστώτας			
ι-σταίη-ν	τι-θείη-ν	ι-είη-ν	δι-δοίη-ν
ι-σταίη-ς	τι-θείη-ς	ι-είη-ς	δι-δοίη-ς
ι-σταίη	τι-θείη	ι-είη	δι-δοίη
ι-σταίη-μεν (-αἶμεν)	τι-θείη-μεν (-εἶμεν)	ι-είη-μεν (ιεἶμεν)	δι-δοίη-μεν (-οἶμεν)
ι-σταίη-τε (-αἶτε)	τι-θείη-τε (-εἶτε)	ι-είη-τε (ιεἶτε)	δι-δοίη-τε (-οἶτε)
ι-σταίη-σαν (-αἶεν)	τι-θείη-σαν (-εἶεν)	ι-είη-σαν (ιεἶεν)	δι-δοίη-σαν (-οἶεν)
ι-σταῖ-τον	τι-θεῖ-τον	ι-εῖ-τον	δι-δοῖ-τον
ι-σταί-την	τι-θεί-την	ι-εῖ-την	δι-δοί-την

Ενεργητική φωνή			
Προστακτική			
Ενεστώτας			
<p>ἴ-στη — ἴ-σᾶ'-τω</p> <p>ἴ-σᾶ'-τε — ἴ-σᾶ'-ντων (ἴσᾶ'τῶσαν)</p> <p>ἴ-σᾶ'-τον — ἴ-σᾶ'-των</p>	<p>τί-θει — τι-θέ-τω</p> <p>τί-θε-τε — τι-θέ-ντων (τιθέτῶσαν)</p> <p>τί-θε-τον — τι-θέ-των</p>	<p>ἴ-ει — ἴ-έ-τω</p> <p>ἴ-ε-τε — ἴ-έ-ντων (ιέτῶσαν)</p> <p>ἴ-ε-τον — ἴ-έ-των</p>	<p>δί-δου — δι-δό-τω</p> <p>δί-δο-τε — δι-δό-ντων (διδότῶσαν)</p> <p>δί-δο-τον — δι-δό-των</p>

Ενεργητική φωνή	
Ενεστώτας	
Απαρέμφατο	Μετοχή
ἰ-σᾶ' -ναι	ἰ-σᾶς (ιστάντος) ἰ-σᾶσα (ιστάσης) ἰ-σᾶν (ιστάντος)
τι-θέ-ναι	τι-θεῖς (τιθέντος) τι-θεῖσα (τιθείσης) τι-θὲν (τιθέντος)
ἰ-έ-ναι	ἰ-εῖς (ιέντος) ἰ-εῖσα (ιείσης) ἰ-ὲν (ιέντος)
δι-δό-ναι	δι-δοῦς (διδόντος), δι-δοῦσα (διδούσης), δι-δὸν (διδόντος)

Ενεργητική φωνή

Οριστική

Παρατατικός

ἴ-στη-ν	ἐ-τί-θην	ἴη-ν	ἐ-δί-δουν
ἴ-στη-ς	ἐ-τί-θεις	ἴ-εις	ἐ-δί-δους
ἴ-στη	ἐ-τί-θει	ἴ-ει	ἐ-δί-δου
ἴ-σᾶ-μεν	ἐ-τί-θε-μεν	ἴ-ε-μεν	ἐ-δί-δομεν
ἴ-σᾶ-τε	ἐ-τί-θε-τε	ἴ-ε-τε	ἐ-δί-δοτε
ἴ-σᾶ-σαν	ἐ-τί-θε-σαν	ἴ-ε-σαν	ἐ-δί-δοσαν
ἴ-σᾶ-τον	ἐ-τί-θε-τον	ἴ-ε-τον	ἐ-δί-δοτον
ἴ-σᾶ'-την	ἐ-τι-θέ-την	ἴ-έ-την	ἐ-δι-δότην

Ενεργητική φωνή

Οριστική

Αόριστος β´

ἔ-στην	ἔ-θη-κα	ἤ-κα	ἔ-δω-κα
ἔ-στη-ς	ἔ-θη-κας	ἤ-κας	ἔ-δω-κας
ἔ-στη	ἔ-θη-κε	ἤ-κε	ἔ-δω-κε
ἔ-στη-μεν	ἔ-θε-μεν	εἶ-μεν	ἔ-δο-μεν
ἔ-στη-τε	ἔ-θε-τε	(ἐ-γε-μεν)	ἔ-δο-τε
ἔ-στη-σαν	ἔ-θε-σαν	εἶ-τε	ἔ-δο-σαν
ἔ-στη-τον	ἔ-θε-τον	εἶ-σαν	ἔ-δο-τον
ἐ-στή-την	ἐ-θέ-την	εἶ-τον	ἐ-δό-την
		εἶ-την	

Ενεργητική φωνή			
Υποτακτική			
Αόριστος β´			
στῶ	θῶ	ῶ	δῶ
στής	θής	ής	δώς
στή	θή	ή	δῶ
στῶμεν	θῶμεν,	ῶμεν,	δῶμεν
στήτε	θήτε	ήτε	δῶτε
στῶσι(v)	θῶσι(v)	ῶσι(v)	δῶσι(v)
στήτον	θήτον	ήτον	δῶτον
στήτον	θήτον	ήτον	δῶτον

1. Οι τύποι της υποτ. είναι συνηρημένοι: (στήω) στῶ κτλ. (όπως στον ενεστώτα).

Ενεργητική φωνή

ΕΥΚΤΙΚΗ

Αόριστος β´

σταίη-ν	θείη-ν	εΐη-ν ²	δοί-ην
σταίη-ς	θείη-ς	εΐη-ς	δοί-ης
σταίη	θείη	εΐη	δοί-η
σταίη-μεν	θείη-μεν	εΐη-μεν	δοί-ημεν
(σταΐμεν)	(θειΐμεν)	(εΐμεν)	(δοΐμεν)
σταίη-τε	θείη-τε	εΐη-τε	δοί-ητε
(σταΐτε)	(θειΐτε)	(εΐτε)	(δοΐτε)
σταίη-σαν	θείη-σαν	εΐη-σαν	δοί-ησαν
(σταΐεν)	(θειΐεν)	(εΐεν)	(δοΐεν)
σταΐ-τον	θειΐ-τον	εΐ-τον	δοΐ-τον
σταί-την	θεί-την	εΐ-την	δοί-την

Ενεργητική φωνή			
Προστακτική			
Αόριστος β´			
στῆ-θι	θῆ-ς	ἔ-ς	δὸ-ς
στή-τω	θέ-τω	ἔ-τω	δό-τω
στῆ-τε	θέ-τε	ἔ-τε	δό-τε
στά-ντων	θέ-ντων	ἔ-ντων	δό-ντων
(στή-τωσαν)	(θέτωσαν)	(ἔ-τωσαν)	(δότησαν)
στή-τον	θέ-τον	ἔ-τον	δό-των
στή-των	θέ-των	ἔ-των	δό-των

2. Από το γε-ίην-ν.

Ενεργητική φωνή	
Αόριστος β´	
Απαρέμφατο	Μετοχή
στηναι ³	στας (σάντος), σταῖσα (στάσης), σταν (σάντος)
θειναι ³	θεις (θέντος), θεῖσα (θείσης), θέν (θέντος)
ειναι ³	εις (έντος), εῖσα (είσης), ἐν (έντος)
δοῦναι ³	δους (δόντος), δοῦσα (δούσης), δόν (δόντος)

3. Με συναίρεση από τους τύπους στη-έναι, θε-έναι, γε-έναι, δο-έναι.

Μέση φωνή			
Οριστική			
Ενεστώτας			
ἴ-σᾶ-μαι	τί-θε-μαι	ἴ-ε-μαι	δί-δο-μαι
ἴ-στα-σαι	τί-θε-σαι	ἴ-ε-σαι	δί-δο-σαι
ἴ-στα-ται	τί-θε-ται	ἴ-ε-ται	δί-δο-ται
ἰ-στά-μεθα	τι-θέ-μεθα	ἰ-έ-μεθα	δι-δό-μεθα
ἴ-στα-σθε	τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	δί-δο-σθε
ἴ-στα-νται	τί-θε-νται	ἴ-ε-νται	δί-δο-νται
ἴ-στα-σθον	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον
ἴ-στα-σθον	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον

Μέση φωνή			
Υποτακτική			
Ενεστώτας			
ι-στῶμαι	τι-θῶμαι	ι-ῶμαι	δι-δῶμαι
ι-στῆ	τι-θῆ	ι-ῆ	δι-δῶ
ι-στῆται	τι-θῆται	ι-ῆται	δι-δῶται
ι-στώμεθα	τι-θώμεθα	ι-ώμεθα	δι-δώμεθα
ι-στῆσθε	τι-θῆσθε	ι-ῆσθε	δι-δῶσθε
ι-στῶνται	τι-θῶνται	ι-ῶνται	δι-δῶνται
ι-στῆσθον	τι-θῆσθον	ι-ῆσθον	δι-δῶσθον
ι-στῆσθον	τι-θῆσθον	ι-ῆσθον	δι-δῶσθον

Μέση φωνή			
ΕΥΚΤΙΚΗ			
Ενεστώτας			
ι-σταί-μην	τι-θεί-μην	ι-εί-μην	δι-δοί-μην
ι-σταῖ-ο	τι-θεῖ-ο	ι-εῖ-ο	δι-δοῖ-οδι-
ι-σταῖ-το	τι-θεῖ-το	ι-εῖ-το	δοῖ-το
ι-σταί-μεθα	τι-θεί-μεθα	ι-εί-μεθα	δι-δοί-μεθα
ι-σταῖ-σθε	τι-θεῖ-σθε	ι-εῖ-σθε	δι-δοῖ-σθε
ι-σταῖ-ντο	τι-θεῖ-ντο	ι-εῖ-ντο	δι-δοῖ-ντο
ι-σταῖ-σθον	τι-θεῖ-σθον	ι-εῖ-σθον	δι-δοῖ-σθον
ι-σταί-σθην	τι-θεί-σθην	ι-εί-σθην	δι-δοί-σθην

Μέση φωνή			
Προστακτική			
Ενεστώτας			
ἴ-σᾶ-σο (ἴστω)	τί-θε-σο τι-θέ-σθω	ἴ-ε-σο ἰ-έ-σθω	δί-δο-σο δι-δό-σθω
ἰ-σά-σθω	τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	δί-δο-σε
ἴ-στα-σθε	τι-θέ-σθων	ἰ-έ-σθων	δι-δό-σθων
ἰ-σά-σθων (-σθωσαν)	(-σθωσαν)	(-σθωσαν)	(-σθωσαν)
(-σθωσαν)	τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δί-δο-σθον
ἴ-στα-σθον	τι-θέ-σθων	ἰ-έ-σθων	δι-δό-σθων
ἰ-σά-σθων			

Μέση φωνή	
Ενεστώτας	
Απαρέμφατο	Μετοχή
ἴ-στα-σθαι	ἰ-στά-μενος ἰ-στα-μένη ἰ-στά-μενον
τί-θε-σθαι	τι-θέ-μενος τι-θε-μένη τι-θέ-μενον
ἴ-ε-σθαι	ἰ-έ-μενος ἰ-ε-μένη ἰ-έ-μενον
δί-δο-σθαι	δι-δό-μενος, δι-δο-μένη, δι-δό-μενον

Μέση φωνή			
Οριστική			
Παρατατικός			
ἰ-σά' -μην	ἐ-τι-θέ-μην	ἰ-έ-μην	δι-δῶμαι
ἴ-στα-σο	ἐ-τί-θε-σο	ἴ-ε-σο	δι-δῶ
ἴ-στα-το	ἐ-τί-θε-το	ἴ-ε-το	δι-δῶται
ἰ-στά-μεθα	ἐ-τι-θέ-μεθα	ἰ-έ-μεθα	δι-δώ-μεθα
ἴ-στα-σθε	ἐ-τί-θε-σθε	ἴ-ε-σθε	δι-δῶσθε
ἴ-στα-ντο	ἐ-τί-θε-ντο	ἴ-ε-ντο	δι-δῶνται
ἴ-στα-σθον	ἐ-τί-θε-σθον	ἴ-ε-σθον	δι-δῶσθον
ἰ-στά-σθην	ἐ-τι-θέ-σθην	ἰ-έ-σθην	δι-δῶσθον

Μέση φωνή		
Οριστική		
Αόριστος β´		
ἐ-θέ-μην	εἶ-μην	ἐ-δό-μην
ἔ-θου	εἶ-σο	ἔ-δου
ἔ-θε-το	εἶ-το	ἔ-δοτο
ἐ-θέ-μεθα	εἶ-μεθα	ἐ-δό-μεθα
ἔ-θε-σθε	εἶ-σθε	ἔ-δο-σθε
ἔ-θε-ντο	εἶ-ντο	ἔ-δο-ντο
ἔ-θε-σθον	εἶ-σθον	ἔ-δο-σθον
ἐ-θέ-σθην	εἶ-σθην	ἐ-δό-σθην

Μέση φωνή		
Υποτακτική		
Αόριστος β´		
θῶμαι ¹	ῶμαι ¹	δῶμαι ¹
θῆ	ῆ	δῶ
θῆται	ῆται	δῶται
θώμεθα	ώμεθα	δώμεθα
θῆσθε	ῆσθε	δῶσθε
θῶνται	ῶνται	δῶνται
θῆσθον	ῆσθον	δῶσθον
θῆσθον	ῆσθον	δῶσθον

1. Με συναίρεση από τους τύπους θή-ωμαι, ῆ-ωμαι, δώ-ωμαι.

Μέση φωνή		
Ευκτική		
Αόριστος β´		
θεί-μην ²	εἶ-μην ²	δοί-μην ²
θεῖ-ο	εἶ-ο	δοῖ-ο
θεῖ-το	εἶ-το	δοῖ-το
θεί-μεθα	εἶ-μεθα	δοί-μεθα
θεῖ-σθε	εἶ-σθε	δοῖ-σθε
θεῖ-ντο	εἶ-ντο	δοῖ-ντο
θεῖ-σθον	εἶ-σθον	δοῖ-σθον
θεί-σθην	εἶ-σθην	δοί-σθην

2. Από τους τύπους θε-ί-μην, ἐ-ί-μην, δο-ί-μην.

Μέση φωνή		
Προστακτική		
Αόριστος β´		
θοῦ ³	οῦ ³	δοῦ ³
θέ-σθω	ἔ-σθω	δό-σθω
θέ-σθε	ἔ-σθε	δό-σθε
θέ-σθων	ἔ-σθων	δό-σθων
(θέσθωσαν)	(ἔσθωσαν)	(δόσθωσαν)
θέ-σθον	ἔ-σθον	δό-σθον
θέ-σθων	ἔ-σθων	δό-σθων

3. Από το θέ-σο, θέ-ο = θοῦ· ἔ-σο, ἔ-ο = οῦ· δό-σο, δό-ο = δοῦ.

Μέση φωνή	
Αόριστος β´	
Απαρέμφατο	Μετοχή
θέ-σθαι	θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον
ἔ-σθαι	ἔ-μενος ἐ-μένη ἔ-μενον
δό-σθαι	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις

Ι. Ενεστώτας και παρατατικός

340. Των φωνηεντόληκτων
ρημάτων σε -μι:

1) Τό ρηματικό θέμα είναι δύο ειδών: ισχυρό (με μακρόχρονο χαρακτήρα) και αδύνατο (με βραχύχρονο χαρακτήρα):

ρηματ. θ. στη- και στα̑: ἴ-στη-μι,
ἴ-στα̑-μαι

ρηματ. θ. θη- και θε-: τί-θη-μι,
τί-θε-μαι

ρηματ. θ. jη- και jε-: ἴ-η-μι, ἴ-ε-μαι
(βλ. §64, 2)

ρηματ. θ. δω- και δο-: δί-δω-μι,
δί-δο-μαι.

2) Από τα δύο αυτά είδη του ρηματ. θέματος προκύπτουν με τον ενεστωτικό αναδιπλασιασμό δύο αντίστοιχα είδη ενεστωτικού

θέματος: το ισχυρό ενεστωτικό θέμα και το αδύνατο ενεστωτικό θέμα (πβ. §335): ἰ-στη-, ἰστα-· τιθη-, τιθε-· ἰη-, ἰε-· διδω-, διδο· και από το ισχυρό ενεστωτ. θέμα κανονικά σχηματίζονται τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. ενεστώτα και η υποτακτική γενικά (του ρ. ἴστημι ακόμη και το β' ενικό της προστακτικής), ενώ από το αδύνατο ενεστ. θέμα σχηματίζονται όλοι οι άλλοι τύποι στον ενεστώτα και τον παρατατικό (πβ. §341).

3) Ο ενεστώτας της ενεργητικής και μέσης φωνής στην οριστική και προστακτική, το απαρέμφατο και η μετοχή, καθώς και ο παρατατικός της ενεργητ. και μέσης φωνής, σχηματίζονται με την προσκόλληση των κυρίως καταλήξεων απευθείας στο ενεστωτικό θέμα, χωρίς να μεσολαβούν θεματικά φωνήεντα

(πβ. §335, 2): δίδω-μι, δίδο-μεν, δίδο-τε, ἐδίδο-μεν, ἐδίδο-τε, διδό-τω, διδό-μεθα, ἐδιδό-μην, διδό-σθω, δίδο-σθαι, διδό-μενος κτλ.

4) Η υποτακτική του ενεστώτα της ενεργητικής και μέσης φωνής σχηματίζεται με τα θεματικά φωνήεντα των ρημάτων σε -ω και έχει τις ίδιες με αυτά ολικές καταλήξεις (βλ. §282, 4), αλλά ο μακρόχρονος χαρακτήρας του ισχυρού θέματος (η ή ω) συναιρείται με το ακόλουθο φω-νήεν των καταλήξεων: (ιστή-ω) ιστῶ, (τιθή-ης) τιθῆς, (διδώ-ω) διδῶ, (διδώ-ης) διδῶς κτλ.

5) Η ευκτική του ενεστώτα της ενεργητικής και μέσης φωνής σχηματίζεται χωρίς θεματικά φωνήεντα (βλ. §282), παίρνει όμως τα εγκλιτικά φωνήεντα της ευκτικής I και Iη (βλ. §283), που προσθέτονται ανάμεσα στο χρονικό θέμα και τις

προσωπικές καταλήξεις· αλλά το Ι των εγκλιτικών φωνηέντων συναιρείται με τον προηγούμενο βραχύχρονο χαρακτήρα του αδύνατου θέματος α ή ε ή ο σε αι ή ει ή οι: (ἴστα-ίη-ν) ἴσταίην, (τίθε-ί-μην) τίθειμην, (δίδο-ίη-ν) διδοίην, (δίδο-ί-μην) διδοίμην κτλ.

6) Το σ στην κατάληξη -σαι της μέσης φωνής, φυλάγεται, αν και βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνηέντα: ἴστα-σαι, τίθε-σαι, ἴ-εσαι, δίδο-σαι· επίσης το σ στην κατάληξη -σο φυλάγεται στο β' ενικό του παρατατικού και στο β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα: ἴστα-σο, ἐτίθε-σο, ἴε-σο, ἐδίδο-σο· ἴστα-σο, τίθε-σο, ἴε-σο, δίδο-σο· αλλά στην ευκτική αποβάλλεται: ἴσταῖ-ο, τίθειῖ-ο, ἰεῖῖ-ο, διδοῖῖ-ο.

341. 1) Των ρ. τίθημι και ἴημι το β´ και γ´ ενικό της οριστικής του ενεργητ. παρατατικού και το β´ ενικό της προστακτικής του ενεργητ. ενεστώτα κανονικά σχηματίζονται κατά τα συνηρημένα ρήματα σε-έω: ἐτίθεις, ἐτίθει - ἴεις, ἴει· τίθει, ἴει κτλ.

2) Του ρ. δίδωμι τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής του ενεργητ. παρατατικού και το β´ ενικό της προστακτικής του ενεργητ. ενεστώτα σχηματίζονται κατά τα συνηρημένα ρήματα σε -όω: ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου - δίδου.

II. Αόριστος β'

342. Το ρ. ἴσθημι έχει αόρ. β´ κατά τα ρήματα σε -μι μόνο στην ενεργητ. φωνή (ἔ-στη-ν), ενώ τα ρ. τίθημι, ἴημι και δίδωμι έχουν και

στην ενεργητ. και στη μέση (ἔ-θη-κα, ἐ-θέ-μην· ἦ-κα, εἶ-μην· ἔ-δω-κα, ἐ-δό-μην).

343. Του ρ. ἴστημι ο αόρ. β´ ἔστην:
1) από το αδύνατο θέμα σᾱ-σχηματίζει την ευκτική (στα-ί-ην) σταίην, τη μετοχή στάς, σᾱσα, σᾱν και τον τύπο σᾱντων του γ´ πληθ. της προστακτικής· από το ισχυρό θέμα στη-σχηματίζει όλους τους άλλους τύπους: ἔ-στη-ν, ἔ-στη-μεν κτλ. -(στή-ω) σᾱ, (στή-ης) σᾱς κτλ. -σᾱ-θι, στή-τω κτλ. -σᾱ-ναι·
2) στο β´ ενικό της προστακτικής έχει κατάληξη -θι: σᾱ-θι.

344. Των ρ. τίθημι, ἵημι, δίδωμι οι αόριστοι β´ ἔθηκα - ἐθέμην, ἦκα - εἶμην, ἔδωκα - ἐδόμην:

1) σχηματίζουν τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής στην

ενεργητ. φωνή με τους τύπους του α' με χρον. χαρακτήρα κ (αντί σ).
2) από το ισχυρό θέμα (θη-, ή-, δω-) σχηματίζουν τα τρία ενικά πρόσωπα της οριστικής στην ενεργητ. φωνή (ἔ-θη-κα, ἦ-κα, ἔ-δω-κα) και την υποτακτική στην ενεργητ. και μέση φωνή (θή-ω = θῶ, θή-ωμαι = θῶμαι· ἦ-ω = ῶ, ἦ-ωμαι = ῶμαι· δώ-ω = δῶ, δώ-ωμαι = δῶμαι)· από το αδύνατο θέμα (θε-, ἐ-, δο-) σχηματίζουν όλους τους άλλους τύπους της ενεργητ. και μέσης φωνής.
3) στο β' ενικό της προστακτικής στην ενεργητ. φωνή έχουν κατάληξη -ς: θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς.
4) το σ στην κατάληξη της μέσης φωνής αποβάλλεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα· φυλάγεται μόνο στο β' ενικό της οριστ. του αορ. β' εἴ-μην: εἶσο·

5) στο ενεργητ. απαρέμφατο έχουν κατάληξη -έναι, αλλά συναιρούν το ε που είναι στην αρχή με τον προηγούμενο χαρακτήρα του θέματος: (θε-έναι) θεΐναι, (έ-έναι) εΐναι, (δο-έναι) δοῦναι.

III. Τονισμός

345. Ο τόνος των ρημάτων σε -μι, όταν αυτά είναι σύνθετα με πρόθεση:

1) στην προστακτική του αορ. β´, ενεργητικού και μέσου, ανεβαίνει όσο το επιτρέπει η λήγουσα, όχι όμως παραπάνω από την τελευταία συλλαβή της πρόθεσης, αν αυτή είναι δισύλλαβη: ανά-στηθι, απόδοτε, κατά-θεσθε, άφες, άφ-ετε, πρόσ-θες, επί-θες κτλ.· αλλά στους τύπους του β´ ενικού της προστακτικής του μέσου αορ. β´ θοῦ (του

τίθεμαι), οὔ (του ἴεμαι) και δοῦ (του δίδομαι), όταν αυτοί είναι σύνθετοι με μονοσύλλαβη πρόθεση ή με δισύλλαβη που έχει πάθει έκθλιψη, ο τόνος δεν ανεβαίνει: ἐκ-θοῦ, ἀφοῦ (ἀπό + οὔ του ρ. ἀφ-ίεμαι), προδοῦ (αλλά κατά-θου κτλ.)·

2) στο απαρέμφατο και τη μετοχή του ενεστώτα και του αορ. β' ο τόνος μένει όπου και στο απλό ρήμα: ἀφ-ιστάναί, προσ-τιθέναι, ἀνα-τιθέναι, συν-ιέναι, ἀπο-διδόναι· συν-ιστάς, ἀνα-στάς, μετα-τιθείς, ἀπο-τιθέμενος, ἀπο-θέμενος, ἀπο-δοῦς κτλ.

2. Οι άλλοι χρόνοι των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -μι

346. Οι άλλοι χρόνοι, εκτός από τον ενεστώτα, παρατατικό και αορ. β', των φωνηεντόληκτων ρημάτων

ἴστημι, τίθημι, ἴημι και δίδωμι σχηματίζονται κανονικά όπως και των φωνηεντόληκτων ρημάτων σε -ω, δηλ. από το ισχυρό ή αδύνατο θέμα και με τις αντίστοιχες καταλήξεις, αλλά και με κάποιες ανωμαλίες, όπως φαίνεται στον παρακάτω συνολικό πίνακα:

α) ἴ-στη-μι (= στήνω)· (ρ. θ. στη- και στᾶ-), παρατ. ἴ-στη-ν, μέλλ. στή-σω, αόρ. α' ἔ-στη-σα, αόρ. β' ἔ-στη-ν, παρακ. ἔ-στη-κα¹, υπερσ. εἰ-στή-κειν¹ και ἐ-στή-κειν, συντέλ. μέλλ. ἐ-στή-ξω.

1. Ο τύπος ἔστηκα σχηματίστηκε από το σέ-στη-κα (βλ. §64, 1) και ο τύπος εἰστήκειν από το ἐ-σε-στή-κειν, ἐ-ε-στή-κειν = εἰστήκειν, με δασεία από αναλογία προς τον παρακείμενο.

Μέσ. και παθ. ἴ-στα-μαι, παρατ.,
ιστά-μην, μέσ. μέλλ. στή-σομαι, μέσ.
αόρ. ἀ΄ ἐ-στη-σάμην, παθ. μέλλ.
στα-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-στά-θην.
Ρημ. επιθ. ἀνά-στα-τος, ἀν-υπό-
στατος, ἀπο-στα-τέον. Παράγ.
στά-σις, ἐπι-στά-της, στα-θμός,
στή-λη, στή-μων κτλ.

Ο παρακείμε. ἔστηκα και ο υπερσ.
εἰστήκειν ἔχουν σε ορισμένα πρό-
σωπα και δεύτερους τύπους από
το αδύνατο θέμα στᾶ- (με αναδιπλα-
σιασμό σε -στα- = ἔστα-) και με τις
προσωπικές καταλήξεις αμέσως
προσκολλημένες στο θέμα. Ἐτσι
σχηματίζονται οι τύποι: ἔστηκα,
-κας, -κε, -καμεν, -κατε, -κασι και
ἔ-στα-μεν, ἔ-στα-τε, ἐ-στᾶ-σι (από
το ἐ-στά-ασι). Απαρ. ἔστηκέναι και
ἐ-στάναι.

Μετοχή: έστηκώς, -κυΐα, -κός και έστώς, έστώσα, έστώς και έστός², γεν. έστώτος, έστώσης, έστώτος (βλ. §187, 9). Υπερσυντέλ. είσθήκειν, -κεις, -κει, -κεμεν, -κετε, -κεσαν και έ-στα-σαν.

β) τί-θη-μι (= θέτω)· (ρ. θ. θη- και θε-), παρατ. έ-τί-θην, μέλλ. θή-σω, αόρ. έ-θη-κα, παρακ. τέ-θη-κα ή τέ-θει-κα. Μέσ. και παθ. τί-θε-μαι, παρατ. έ-τι-θέ-μην, μέσ. μέλλ. θή-σομαι, μέσ. αόρ. β´ έ-θέ-μην, παθ. μέλλ. τε-θή-σομαι (από το θε-θήσομαι, βλ. §69, 1), παθ. αόρ. έ-τέ-θην (από το έ-θέ-θην), παρακ. μέσ. τέ-θει-μαι, παρακ. παθ. κείμαι (= είμαι τοποθετημένος από κάποιον), υπερσ. παθ. έ-κεί-μην (βλ. §351, 5).

2. Όπως το ουδέτερο λευκός.

Ρημ. επίθ. θε-τός, πρόσθε-τος ή προσ-θε-τός, σύν-θε-τος, θε-τέον κτλ. Παράγ. θῆ-μα, ἀ-νά-θη-μα (= αφιέρωμα), θέ-σις κτλ.

γ) ἴ-η-μι (= ρίχνω)· (ρ. θ. jη- = ἦ- και je- = ἐ-), παρατ. ἴ-η-ν, μέλλ. ἦ-σω, αόρ. ἦ-κα, παρακ. εἶ-κα. Μέσ. και παθ. ἴ-ε-μαι, παρατ. ἰ-έ-μην, μέσ. μέλλ. -ή-σο-μαι (ἀφ-ή-σομαι), μέσ. αόρ. α´ -η-κά-μην (προ-η-κά-μην, σπάν.), μέσ. αόρ. β´ -εἰ-μην (ἀφ-εἰ-μην, ἀφ-εἶσο, ἀφ-εἶτο κτλ.), παθ. μέλλ. -ε-θήσομαι (ἀφ-ε-θήσομαι), παθ. αόρ. -εἰ-θην (ἀφ-εἰ-θην, υποτ. ἀφ-ε-θῶ κτλ.), παρακ. -εἶ-μαι (ἀφ-εἶ-μαι), υπερσ. -εἰ-μην (ἀφ-εἰ-μην, ἀφ-εἶσο, ἀφ-εἶτο κτλ.). Ρημ. επίθ. (ἐ-τὸς) κάθ-ε-τος, ἄφ-ε-τος, συν-ε-τός. Παράγ. ἄν-ε-σις, ἄφ-ε-σις, ἔν-ε-σις, σύν-ε-σις κτλ., ἀφ-έ-της, ἐφ-έ-της κτλ.

δ) δί-δω-μι (= δίνω)· (ρ. θ. δω- και δο-), παρατ. έ-δί-δουν (-ους, -ου), μέλλ. δώ-σω, αόρ. έ-δω-κα, παρακ. δέ-δω-κα, υπερσ. έ-δε-δώ-κειν, συ-ντελ. μέλλ. δεδωκώς έσομαι. Μέσ. και παθ. δί-δο-μαι, παρατ. έ-δι-δό-μην, μέσ. μέλλ. δώ-σομαι, μέσ. αόρ. β' έ-δό-μην, παθ. μέλλ. δο-θήσομαι, παθ. αόρ. έ-δό-θην, παρακ. δέ-δο-μαι, υπερσ. έ-δε-δό-μην. Ρημ. επίθ. δο-τός, δο-τέος. Παράγ. δό-σις, δο-τήρ, δῶ-ρον κτλ.

Γ' . Άλλα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι

347. Άλλα φωνηεντόληκτα ρήματα σε -μι, εκτός από τα ρ. ίσθημι, τίθημι, ίημι και δίδωμι, είναι τα εξής:
1) πί-μ-πλη-μι (= γεμίζω) και
2) πίμπρημι (= πυρπολώ, καίω), που ανάμεσα από τον ενεστωτικό

αναδιπλασιασμό (πι-) και το ρηματικό θέμα (πλη-, πρη-) παίρνουν το σύμφωνο μ για λόγους ευφωνίας: πί-μ-πλη-μι, πί-μ-πρη-μι. Αλλά τα σύνθετα έμπίμπλημι, έμπίπρημι βρίσκονται συνήθως χωρίς το ευφωνικό μ στον ενεστώ-τα (από λόγους ανομοίωσης, §69. 2, α): έμπίμπλημι, έμπίπρημι.

3) ό-νί-νη-μι (= ωφελώ), που παίρνει ενεστωτικό αναδιπλασιασμό μέσα στο θέμα, δηλ. μετά το αρχικό φωνήεν ο: ό-νί-νη-μι·

4) άγα-μαι (= θαυμάζω) και

5) δύνα-μαι, που δεν παίρνουν ενεστωτικό αναδιπλασιασμό·

6) έπί-στα-μαι (= ξέρω καλά), που επίσης δεν παίρνει ενεστωτικό αναδιπλασιασμό· αυτό δεν είναι σύνθετο από το ρ. ίσταμαι (γιατί έπί + ίσταμαι = έφίσταμαι = «ίσταμαι έπί τινος» = επιστατώ), παρά

απευθείας από την πρόθ. ἐπί και το θέμα στα-.

Τα παραπάνω έξι ρήματα κλίνονται στον ενεστώτα και τον παρατατικό κατά το ρ. ἴστημι - ἴσταμαι και σχηματίζουν τους χρόνους κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1. πί-μ-πλη-μι (ρ. θ. πλη-, πλᾶ-), παρατ. ἐ-πί-μ-πλη-ν, μέλλ. -πλή-σω, αόρ. -έ-πλη-σα, παρακ. πέ-πλη-κα. Μέσ. και παθ. πί-μ-πλᾶ-μαι, παρατ. ἐ-πι-μ-πλά-μην, (μέσ. μέλλ. πλή-σομαι), μέσ. αόρ. α' ἐ-πλη-σάμην και μέσ. αόρ. β' -ε-πλή-μην (σπάν.), παθ. μέλλ. πλη-σ-θήσομαι, παθ. αόρ. ἐ-πλήσ-θην, παρακ. -πέ-πλη-σ-μαι. Ρημ. επίθ. ἄ-πλη-σ-τος, ἐμ-πλη-σ-τέος. Παράγ. πλήρης, πλῆθος κτλ.

2. πί-μ-πρη-μι (ρ. θ. πρη-, πρᾶ-), συνήθ. σύνθ. ἐμ-πί-(μ)-πρη-μι, παρατ. ἐν-ε-πί-μ-πρη-ν, μέλλ.

έμ-πρή-σω, αόρ. έν-έ-πρη-σα.
Παθ. έμ-πί-πρα-μαι, παθ. αόρ.
έν-ε-πρή-σ-θην. Παράγ. πρήσις,
έμπρησμός, έμπρηστής κτλ.

3. ό-νί-νη-μι (ρ. θ. όνη-, όνᾱ-).
(Ενεστ. οριστ. ό-νί-νη-μι, όνίνης,
όνίνησι· τα λοιπά πρόσ. άχρηστα-
υποτ., ευκτ. και προστ. λείπουν·
απαρ. όνινάναι, μετοχή μόνο θηλ.
όνινᾱσα), παρατ. (λείπει και στη
θέση του χρησιμοποιείται ο παρατ.
του ώφελῶ) ώφέλουν, μελλ. όνή-σω,
αόρ. ώνη-σα. Μέσ. και παθ. ό-νί-νᾱ-
μαι (εκτός από την οριστ. εύχρηστη
η ευκτ. όνιναίμην, όνίναιο, όνίναιτο
κτλ., που τονίζεται κατά τα βαρύτονα,
και το απαρ. όνίνασθαι), παρατ.
ώ-νι-νά-μην, μέσ. μέλλ. όνή-σομαι,
μέσ. αόρ. ώνή-μην (ευκτ. όναίμην,
όναιο, όναιτο κτλ., που τονίζεται
κατά τα βαρύτονα απαρ. όνα-σθαι),

παθ. αόρ. ὠνή-θην· τα λοιπά από το ὠφελοῦμαι. Ρημ. επίθ ἀνόνη-τος (ενεργ. = εκείνος που δεν ωφελεί, ανώφελος· παθ. = εκείνος που δεν ωφελείται), ὄνη-τέον. Παράγ. ὄνησις κτλ.

4. ἄγα-μαι (ρ. θ. ἀγα- και ἀγασ-), εὐχρ. η ευκτ. ἀ' ενικού ἀγαίμην και γ' πληθ. ἄγαιντο (ο τονισμός κατά τα βαρύτενα), παρατ. ἡγά-μην, (μέσ. μέλλ. ἀγά-σομαι), μέσ. αόρ. ἡγα-σάμην, παθ. αόρ. ἡγάσ-θην. Ρημ. επίθ. ἀγασ-τός, ἀξιάγαστος. Παράγ. ἄγασμα (= αντικείμενο θαυμασμού ή λατρείας), επίρρ. (από τη μετοχή) ἀγαμένως (= με θαυμασμό) κτλ.

5. δύνα-μαι (ρ. θ. δυνα- και δυνασ-). Ενεστ. οριστ. δύναμαι, δύνασαι, δύναται κτλ., υποτ. δύνωμαι, δύνη, δύνηται κτλ., ευκτ. δυναίμην, δύναιο,

δύναιτο κτλ. (ο τονισμός κατά τα βαρύτονα), προστ. μόνο δυνάσθω, δυνάσ-θωσαν, απαρ. δύνασ-θαι, μετ. δυνά-μενος· παρατ. ἐ(ή)δυνάμην, ἐ(ή)δύνω, ἐ(ή)δύνατο κτλ., μέσ. μέλλ. δυνή-σομαι, παθ. αόρ. ως μέσ. ἐ(ή)δυνή-θην (βλ. §269. 1, α) και (σπάν.) ἐ-δυνάσ-θην, παρακ. δε-δύνη-μαι. Ρημ. επίθ. δυνα-τός, αδύνατος. Παράγ. δυνάστης κτλ.

6. ἐπίστα-μαι (ρ. θ. ἐπι-στη- και ἐπι-στᾶ-). Ενεστ. οριστ. ἐπίσταμαι, -σαι, -ται κτλ., υποτ. ἐπίστωμαι, -η, -ηται κτλ., ευκτ. ἐπιστάμην, -αίο, -αίτο κτλ. (ο τονισμός κατά τα βαρύτ.), προστ. ἐπίστω (και ἐπίστασο), ἐπιστάσθω κτλ., απαρ. ἐπίστασθαι, μετ. ἐπιστάμενος· παρατ. ἠπιστάμην, ἠπίστω (και ἠπίστασο), ἠπίστατο κτλ., (βλ. §269. 2, α) μέσ. μέλλ. ἐπιστή-σομαι, παθ. αόρ. ἠπιστή-θην.

Ρημ. επίθ. έπιστη-τός, -τέος. Παράγ.
έπιστήμη, έπιστήμων κτλ.

348. Εκτός από τα παραπάνω
ρήματα, κατά το ίσθημι - ίσταμαι
κλίνονται και τα εξής:

1) κρέμα-μαι (= είμαι κρεμασμένος),
(θ. κρέμα-, κρεμη-) του ενεστ. εύχρ.
είναι η οριστ. κρέμαμαι, -σαι, -ται
κτλ. και η μετ. κρεμάμενος· παρατ.
έκρεμάμην, έκρέμω, έκρέματο κτλ.,
μέσ. μέλλ. ως παθ. κρεμήσομαι
(ποιητ.). Το ρ. κρέμαμαι χρησιμεύει
σαν παρακείμεν. του κρεμάννυμαι·
2) ο αόρ. έ-πριά-μην (= αγόρασα),
του ρ. ώνοῦμαι (= αγοράζω) (ρ. θ.
πριά-) οριστ. έπριάμην, έπρίω,
έπρίατο κτλ. υποτ. πρίωμαι, πρή,
πρήται κτλ., ευκτ. πριαίμην, πρίαιο,
πρίαιτο κτλ., (προστ. πρίω και
πρίασο, πριά-σθω κτλ., ποιητ.),
απαρ. πρίασθαι, μετ. πριάμενος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 4ου ΤΟΜΟΥ

σελ.9

23ο Κεφ. Σχηματισμός των αφωνόληκτων ρημ. α΄ συζυγίας

1. Ενεστώτας και παρατατικός ενεργ. και μέσης φωνής σελ.9
2. Ενεργ. και μέσος μέλλοντας, ενεργ. και μέσος αόρ. α΄ σελ.15
3. Ενεργ. παρακείμε. και υπερσ. σελ.23
4. Παθ. μέλλ. α΄ και παθ. αόρ. α΄ σελ.25
5. Παρακείμενος και υπερσυντ. μέσης φωνής σελ.27

24ο Κεφ. Σχηματισμός των ενρινόλ. και υγρόληκτων ρημάτων α΄ συζυγίας σελ.33

1. Ενεστώτας και παρατατικός σελ.33

ενεργ. και μέσης φωνής
2. Οι άλλοι χρόνοι σελ.38

**25ο Κεφ. Δεύτεροι χρόνοι
των ρημάτων α' συζυγίας** σελ.57

1. Ενεργ. και μέσος αόρ. β' σελ.57

2. Παθητ. μέλλ. β' και
παθητικός αόρ. β' σελ.64

3. Ενεργ. παρακείμενος και
υπερσυντέλικος β' σελ.69

4. Γενικές παρατηρήσεις στους
δεύτερους χρόνους σελ.71

**26ο Κεφ. Ρήματα
συνηρημένα ή
περισπώμενα** σελ.74

1. Ενεστώτας και παρατατικός σελ.75

τιμῶ - τιμῶμαι σελ.76

ποιῶ - ποιούμαι σελ.81

δηλῶ - δηλοῦμαι	σελ.88
Παρατηρήσεις	σελ.93
α) στα συνηρ. ρ. σε -άω	σελ.93
β) στα συνηρ. ρ. σε -έω	σελ.97
γ) στα συνηρ. ρ. σε -όω	σελ.100
2. Οι άλλοι χρόνοι	σελ.102
Πίνακας συνηρ. ρημάτων με διαφορές ή ανωμαλίες	σελ.104
27ο Κεφ. Ρήματα β' συζυγίας σε -μι	σελ.118
Διαίρεση των ρημ. σε -μι	σελ.118
Α'. Συμφωνόληκτα ρήμ. σε -μι	σελ.119
1. Ενεστώτας και παρατατικός	σελ.119
δείκνυμι - δείκνυμαι	σελ.121
Παρατηρήσεις	σελ.126
2. Οι άλλοι χρόνοι	σελ.128
Β'. Φωνηεντόληκτα ρήμ. σε -μι	σελ.129

1. Ενεστώτας, παρατατικός και αόρ. β´	σελ.129
ΐστημι, τίθημι, ἴημι, δίδωμι, ἴσταμαι, τίθεμαι, ἴεμαι, δίδομαι	σελ.131
Παρατηρήσεις	σελ.153
I. Ενεστ. και παρατατικός	σελ.153
II. Αόριστος β´	σελ.157
III. Τονισμός	σελ.160
2. Οι άλλοι χρόνοι	σελ.161
Γ´. Άλλα φωνηεντόλ. ρήματα σε -μι	σελ.166

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.